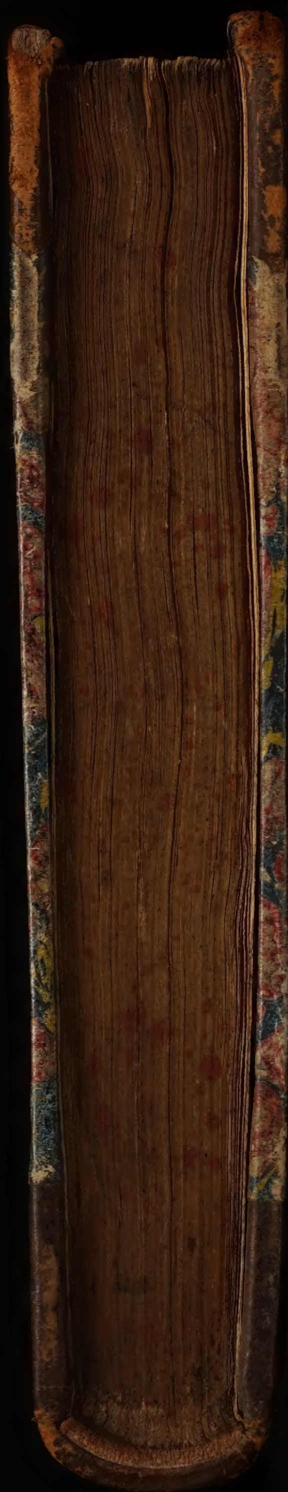

ANGLORVM

PRAELIA

ANGLORVM PRÆLIA ab anno Domini. 1327. anno nimirùm primo inclytissimi Principis Eduardi eius nominis tertij, vsque ad annū Domini. 1558. Carmine summatim perstricta.

ITEM.

De pacatissimo Angliæ statu, imperante Elizabetha, compendiosa Narratio.

Authore CHRISTOPHORO OCLANDO, primò Scholæ Southwarkiensis propè Londinum, dein Cheltennamensis, quæ sunt à serenissima sua Maiestate fundatæ, Moderatore.

Hæc duo Poëmata, tàm ob argumenti grauitatem quàm Carminis facilitatem, Nobilissimi Regiæ Maiestatis Consiliarij in omnibus huius regni Scholis prælegenda pueris præscripserunt.

Hijs Alexandri Neuilli KETTVM: tùm propter argumenti similitudinem, tùm propter orationis elegantiam adiunximus.

LONDINI:
Apud Radulphum Nuberie, ex assignatione Henrici Bynneman Typographi. ANNO. 1582.

Cum priuilegio Regiæ Maiestatis.

Regum Angliæ nomina,

quorum auſpicijs hæc bella geſta ſunt.

Eduardus tertius.
Richardus ſecundus.
Henricus quartus.
Henricus quintus.
Henricus ſextus.
Eduardus quartus.
Richardus tertius.
Henricus ſeptimus.
Henricus octauus.
Eduardus ſextus.
Philippus & Maria.

Sanguinis innocui cùm facta effusio magna est.
Vir pius, excelsoq; animo, vi muneris emptus
Nulla, qui nulla potis est corrumpier arte.
Fœlix qui loquitur supplex cum numine sacro,
Sed tacitè, mox post indutas corpore vestes,
Auspicium sumens cuiusq; precando diei.
O vtinam multi similes huic Regibus essent.
Sacratis à consilÿs, respublica fausta
Tunc foret, & verè tunc aurea secla redirent.
Commendatus item varÿs virtutibus alter D. Wilsonus.
Wilsonus, dudum vita migrauit ab ista.
Vtitur his princeps, est consultoribus vsa
Iampridem, quid enim rectè fit, quid benè sanus
Consilium dubiâ si spernas vtile mente.
It sine consilÿs pessum Respublica, quæ si
Iustitiæ trutina sacratæ & lancibus æquis
Pensiculata suum gratis dant cuique beatos
Constituunt ciues & fœlix vndique regnum.
Altas ædificat solers sapientia turres,
Per quam traducunt Reges fœliciter æuum,
Pax viget his terris, & pleni copia cornu
Florigeris latè frugum diffunditur aruis.
Sic solet è cœlis Dominus benedicere genti,
Sic benè fit populo & terræ quæ Numen honorat,
Pectore quæ toto Iouam timet omnipotentem,
Et sapit in Domino, namq; hæc sapientia vera est
Scire Deum, Gnatumq; suum, quem misit Iësum
In mundum hunc, à delictis vt purget opertis
Credentes in eum nigranti liberat Orco.

O natale solum sapias precor Anglia parte hac,
Vt gratè agnoscas Iouæ benefacta potentis
Omnia, & vt semper des grato pectore grates,
Quid maius meliúsue dari mortalibus optes?
En dedit affectam diuina mente magistram
Imperij, quæ cùm docta, ingeniosa, seuera,
Et mitis, veneranda, pudica, animosa, verenda,
Sceptra manu tenera moderetur, commoda Princeps
Tot tibi contulerit, quot Regum nemo priorum,
Vt quæ vera Dei sit, relligione fruare.
Pax Angliæ per xxiij. annos. *Tres & viginti gaudentes pace Britanni*
Annos tranquilla, terraq; mariq; vagentur
Immunes damni, quod fert lachrymabile bellum.
Nec pacis studiosa domi solummodò ciues
Tutata est, voluit toto conamine mentis
Atq; voluntatis propensæ inhibere furores
Externi populi, telo sibi vulnus acuto
Infligentis, & in mortem sub Marte ruentis
Horrisono, fratri cùm mutua vulnera frater,
Vicino dirum lœthum cùm proximus infert.
Velle hominum est præuertentis sub numinis vmbra
Perficit at re velle suum sine numine nemo,
Quod pars fortè hominum grauiore meretur iniquæ
Supplicio plecti, latet aut hæc cognita soli
Causa Deo mundi moderanti cuncta suopte
Arbitrio, cuiusq; opus alti machina cœli.
Multiplex Elisabethæ virtus. *Nobilis & præstans est ignoscentia virtus,*
Hæc quanquam potis est, si vult, excelsior & vis
Mentis inest, iram strictis compescit habenis,

Delictis mulctam grauibus quandoq; remittens.
Hoc priuata priùs nondum diademate sumpto
Fecerat, hoc facit & princeps diademate sumpto.
Illata est vehemens à magno iniuria Rege,
Qui multas calido spes concipiebat opimas
Pectore, bile tumens aliena rapacior acri
Attraxit, si pace mihi fas vera fateri
Magnanimi Regis, contra præcepta Tonantis,
Alterius quod iuris erat cupiebat auarus,
Persoluitq; suo mox dignam crimine pœnam,
Mulctatus medio mortis mercede triumpho.
Elisabetha domi consedit nescia facti.
Quis propugnator nostra pro Principe tanta
Confecit subitò celeri miracula nutu?
Quis causam regni tanto defendit ab hoste,
Quis? nisi qui cœlum, terras, & temperat æquor.
Quid nurus extincto dilecti patre mariti,
Aggressusq; noui trux eius auunculus autor, 1560
In Scotiam mittens Hyberno sydere Gallos
Complures, sæuo pars quorum turbine mersa
Fluctibus in medijs magni tentaminis asprum
Nescijt euentum, vallo pars cætera clausa,
Et fossis Lethæ in gremio mutare coacta
Quas cœpit sedes, in vestros Gallia fines
Auehitur, proprias repetens per dedecus oras.
Externo Deus hanc vt defendebat ab hoste
Reginam nostram, sic nullo sanguine fuso, Deus pugnat pro Elisabetha.
Ecce domi nostra post hæc pro Principe pugnans
Istius regni Boreali in parte morantes

 Dig-

Dignatus fuerat ciues superare rebelles.
Quos Varnicensis Comes, & Sussexius Heros
1569. *Perdomat, Houardus vix pugna clarus equestri* Carolus HoUardus.
Incœpta, Scotiæ montesq; fugauit ad altos,
Serius accepto sapit & piscator ab ictu.
1580. *Quid nulla dubiané fide lucratur Hybernus?*
Pestiferæ feruens qui seditionis amator,
Aut syluis tegitur medianè palude cubare
Assuescit, socius non illius aduena stricto
Cogitur Herois Gray procumbere telo? Dynasta Graius.
Nauibus egressus aderas Wintere, tuasq; G. Winterus
Bombardas sensere suum proscindere vallum
Hispanus, Papæ & stipatus milite Ductor.
Elisabetha domi fœlici pace triumphat,
Spero triumphabit quot Debora rexerit annos,
Cui vitam studiumq; Deus, regniq; coronam
Perpetuet, beet, & tranquillo prosperet vsu.
Postq; hanc exactam vitam, studium, atq; coronam,
Cœlesti vita studio, diademate donet.

Amen.

FINIS.

¶ AD ILLVSTRISSIMAM POTENTISSIMAMQVE PRINCIPEM, D. ELIZABETHAM, ANGLIAE Franciæ & Hiberniæ Reginam, fidei propugnatricem.

Regia Nympha, soli moderatrix alma Britanni,
Quæ pace & vera relligione nites,
Quæ vitæ meritis, morum & candore coruscans,
Zenobiam vincis, siqua vel antè fuit:
Iunonem sceptris, Venerem vultu, arte Mineruam
Quæ exprimis, & plusquàm fœmina, mente sapis:
Lenis ades, fœlixq; meis illabere cœptis,
Vultus (Diua) tuus numinis instar erit,
Grande opus est, impar tanto succumbo labori,
Ni fausto nobis sydere Diua mices.
Diua mica, proauosq́ue tuos & auita trophæa
Qualia, quæ fuerint, per tria sæcla, vide.
Quorum cùm teneas soliũ, diadema, vicesq́ue
Illorum bellis gloria parta, tua est.
Nec sane insipidum est, describere bella puellæ,
Vt pax, sic doctæ Palladi bella placent.
Hoc opus ergò precor Princeps, lege fronte serena:
En ego iudicio stóue cadóue tuo.
Abijciant omnes, conculcent, nil moror, omnes:
Vni (si possim) posse placere sat est.
Det Deus, vt semper geniali pace fruaris,
Et superes proauos gloria, honore tuos.

Maiest. tuæ obsequentissimus

CHRISTOPHORVS OCLANDVS.

In hæc Christoph. Oclandi

Anglorum prælia. Tho: Newtonus.

OClandi hos quisquis trutina librauerit æqua
Centones, Britonum dum canit arma Ducum:
Quodam iure potest illum vocitare Britannum
Phosphoron, historiæ deliciásque nouæ.
Aurea dulcisonæ qui callet plectra Thaliæ,
Inqúe leues Clio cui venit alma modos.
Nec quisquam, nisi stips, caprimulgus, tressis agaso,
Caudex, scurra, lapis, rabula, carpet eum,
Enthea vis tanta est, bello vt metuenda Virago
Non se alicundè decus tantum habuisse putet.
Tanta fides, tantusqúe lepos, tam grata venustas,
Tanta Charis, Pithô, Suadaqúe tanta nitet.
Suasilis Oclandi Taratantara talia pandit,
Dum sonat altisona bella cruenta tuba.
Bella cruenta quidem, quibus vsque Britannica virtus
Emicuit victrix, atque brabeia tulit.
Pollice dumque habili multa effert, multa Timantis
Obuoluit velo, multa reclusa notat.
Inuideat Latium, sileat iam Gallia pugnax,
Obmutescat Iber, murmuret atque Scotus.
Fœlices Angli Heroes, queis talis Homerus,
Tyrtæusqúe bonis obtigit auspicijs.
Iam Phlegetontæis non vestra trophæa cauernis
Squallent, vt pereant ilia rupta Codro.

Thomas Newton, Cestreshyrius.

A Copie of the Letters directed by hir Maiesties High Commissioners in causes Ecclesiasticall, to all the Bishops throughout hir Highnesse dominions of England and Wales, by especiall order from the Lordes of the priuie Councel, for the publike reading and teaching of this Booke in all Grammar & Free schooles within their Dioceses.

AFTER our hartie commendations &c. Wheras we of hir Maiesties high Commissiõ Ecclesiasticall, haue receiued Letters from the Lordes of hir hyghnesse moste Honourable priuye Counsell, That wee shoulde directe order to all the Bishops of the Realm, to cause to be receiued and publiquely read and taughte in all Grammar and Freeschooles within their seuerall Dioceses a Booke in Latine verse of late imprinted, entituled. *Anglorum Prælia*, set foorth by one Christopher Ocklande, as by the true Copie of their Honours Letters, whiche wee sende you heere inclosed, it maye appeare vnto you. These are therefore to require you, according to their Honoures pleasures signified to vs in that behalfe, forthwith vpon receit hereof to take present order within your Dioces for the due accomplishment of their saide Letters accordinglye. And so we bidde you heartily farewel. From London the seauenth of May. 1582.

Your louing Friends,

Iohn London.	Owin Hopton.
Da: Lewes.	W. Fleetewoode.
Bar: Clerke.	Pet: Osborne.
W. Lewyn.	Tho. Fanshaw.

HONI·SOIT·QVI·MAL·Y·PENCE·
E. R

NNO Christianæ salutis millesimo, quingentesimo, quadragesimo nono, cũ ad regem Edouardũ eius nominis sextũ, nõnulli grauiter cõquesti essẽt, agros publicos intercipi, & à priuatis quibusdã hominibus circunsepiri: eius rei cura auctoritate regia hominibus grauissimis ac integerrimis delata est, quæstioq́; constituta, iussiq́; vt primo quoque tempore de istiusmodi querelis inquirerent: & de tota re quàm fieri posset maturè, cognoscerent atque deliberarent. Quod cùm exisset in vulgus, palamq́; fieret, varijque rumores dissiparentur, ac inter cætera CANTIANOS fossas cõplesse, & agros (quõdam publicos) scrobibus ac sepiũ munimentis interclusos aperuisse, id quia similiter in prouincia Norfolciensi factum non esset, de plebe homines quidã tenues ac seditiosi, aperte fremere ac indignari cœperunt. Exin immani se scelere ac nequitia cõstrinxerũt, vt ipsi cõtra quàm fas esset, atq; iniussu Regis idem facere conarentur, quod in Cantio factitatum esse audierant: cupientes (tamen vt exitus docuit) non tam agros publicos ab iniuria quorundam qui eos vallis ac sepibus circummunierant vindicare, quàm nefarium nefarijs sensibus inclusam, omnia pereundi perdendiq́; libidinem in remp. profundere. Ex quo bellum patriæ perniciosum, & sibimet ipsis exitiale conflarunt. Nam cùm fama istius nefandæ societatis multorum sermone percrebuisset, passim clandestina consilia iniri

cœpta, multiq́; multis in locis obſcuri & ignobiles viri ſuam Fortunam conqueri, ac in generoſorum atque nobilium potentiam intemperantiùs inuehi cœperunt.

« ENIMVERO *intolerandam iam procerum ſu-*
« *perbiam videri, ſuam vero cõditionem miſerrimam.*
« *Hos affluere delitijs atq; omni rerum copia circũfū-*
« *di, languidiſq; liquefactos voluptatibus auaritia dū-*
« *taxat ardēti, & flagrantiſſimis cupiditatum facibus*
« *inflammari. Se labore & vigilia penè enectos, nihil*
« *aliud in omni ætate facere, niſi ſudare, algere, eſurire,*
« *ſitire. Quæ quidem quamuis miſera videātur & in-*
« *digna (ſunt autē proculdubiò indigniſſima) ferri ta-*
« *men vtcunq; poſſe, ſi non hijs efferueſcentibus mala-*
« *rũ delectationũ fretis immerſi, aliorum inopiā cala-*
« *mitatēq; inſolenti nimis faſtidio inſectarentur. Nũc*
« *verò ſe ſuamq́; fortunam hominib. ſuperbiſſimis, om-*
« *niq; mollitia & otio defluentibus ludibrio eſſe, eam rē*
« *(ſicuti debet) tantũ menti dolorem inurere, tantamq́;*
« *famæ turpitudinē infligere, nihil vt ſibi nec ad cōme-*
« *morandum acerbiùs eſſe poſſit, nec ad tolerandũ ini-*
« *quiùs. Illam verò agri poſſidundi conditionē miſera-*
« *bilem ac planè ſeruilem videri, ad procerũ libidinem*
« *tenere ſe omnia, non liberè, ſed ex præſcripto & tan-*
« *quam ad domini voluntatem ac nutum: continuò ſi-*
« *mulac quiſquam aliquē ex purpurati iſtis offende-*
« *rit, fortunis omnib. exui, priuari, deturbari. Quouſq;*
« *tantam dominandi libidinem inultā ſinerent? Iamq;*
« *eò deueniſſe crudelitatis & auaritiæ, vt non contenti*

ſint

ſint omnia rapere, ſpoliare, & per vim ac ſcelus adipiſci, quæ in luxum muliebreſq; delitias profundant: niſi etiam ſanguinem penè ipſum, medullãq; ex venis & oſſibus exſuxerint. Agros publicos ſibi ac ſuis ſub leuandis à maioribus relictos adimi: prædia quæ patrum memoria communia eſſent, ea nunc foſſis ac ſepibus diſtingui: paſcuis ſcrobes circunduci: omnes ſibi aditus intercludi. Quicquid volucrum cœlũ cõtinet: quicquid piſcium mare complectitur: quicquid frugum terra parit, & fũdit hoc omne illos deuorare, conſumere, abſorbere. Naturam non ſufficere ad libidinem explendam: nouas quoq; artes excogitaſſe, & tanquam diſciplinas voluptatum: condire, ſuffire, aromatibus circumfluere, ſuauia ſuauibus affundere, omnia deniq; vndiq; cupiditatum inſtrumẽta, ac lenocina libidinum conquirere, cùm illi interim herbis ac radicibus veſcãtur, ac continuo labore tabeſcant. Enimuerò quod viuant, quòd ſpiritum ducunt, quòd libero cœlo ac aëre fruantur indignari? Num ſicut agris publicis ſepes prætendiſſent, ſic omnia huius vitæ commoda iucunditateſq;, quas parens natura communes eſſe vult, ſibiq; quotidiè æquè atq; illis perfundit, illorum quoq; intollerenda libido circumuallaret? Non poſſe amplius tantam ac tam crudelem iniuriam perferre, nec æquis oculis tam immanem nobilium auaritiam, luxuriem, arrogantiam intueri: ruituros ſe potiùs in arma, & terram cœlo miſturos, quã poſthac tam atrocia paterentur.

" *Naturam vt illis, sibi quoq; prouidisse, corpus & a-*
" *nimã dedisse, num cetera inuidisse? Formã cùm ha-*
" *beant eandem, & sortem nascendi communem, cur*
" *haberent vitam dissimilem, & disparem fortunam?*
" *Videre se ad extrema ventum iam esse, velle quoque*
" *extrema experiri. Septa disturbare: fossas complere,*
" *aditũ ad publica vnicuiq; patefacere: omnia deniq;*
" *quæ illi non minus nefariè, quam auarè crudeliterq;*
" *circumsepsissent solo adæquare. Nec vtique passu-*
" *ros se amplius oneribus inuitos premi: nec tantũ de-*
" *decus admissuros, vt in his malis consenescentes, po-*
" *steris miseram ac lugubrem Rempublicam relin-*
" *quant, & multò quàm à maioribus acceperant peio-*
" *rem. Quamobrem omnia se tentaturos: neq; vn-*
" *quam nisi rebus ad arbitrium compositis quieturos.*
" *Cupere se libertatem, & permixtam omnium rerum*
" *licentiam, hanc velle: alioquin huius tumultus eun-*
" *dem qui vitæ finem futurum.*

His irarum fluctibus & querelarũ veluti tempestatibus iactati, concitarunt se inuicem perditi ac profligatissimi nebulones, passisq; velis ad ea scelera prouecti sunt, quibus & periculum patriæ, & sibimetipsis exitium intulerunt.

Ac non ita multò post contigit, vt ludi ac spectacula WYNDHAMIAE *celebrarentur, antiquitùs ita instituta, vt biduò, duabusq; noctibus perpetuis continuarentur. Ad quæ cùm ingens omnium ordinũ concursus fieret, proditores nequissimi in hoc solummodò intenti erant, vt virus inuidiæ suæ in patriam*

euomerent

euomerent loci tantum oportunitatem ac temporis exspectantes. Itaq; primum clandestini fiebant coitus hominum huc & illuc discurrentium, deinde secessiones & occulta colloquia: ad extremum vero tumultuari omnes & apertè insanire cœperunt. Cumquè inaudissent, Robertum quēdam Keitum, Coriarium, hominem ferum ac agrestem, importunaq; audacia ac violentia effrænata præditum, agri aliquantulum quod aliquando publicum fuisset, circumclusisse, ad eum pleni furoris ac amentiæ conuolauerunt, illiquè quæ ab illis consilia pacis perturbandæ inita fuissent exponunt, ac vehementer ab illo deposcunt vt quicquid publici circumsepsisset, protinùs reuulsis sepimentis ac solo adæquatis, patriæ atq; illis (communi vtilitati consulentibus) concederet.

KETTVS, *vt qui ijsdem furorum flammis arderet, quibus isti conflagrauerunt, facile passus est sese in societatem tam execrandi facinoris asciscì. Respondet, Omnia se facere paratum, præstoq; semper futurum nō ad reprimendam solùm, sed ad comprimendam procerum potentiam: sperare se breui effecturū, vt sicut illos ærumnæ, sic istos superbiæ pœniteat. Multa nefanda, quæ per hos annos perpessi essent, ostendit: multas iniurias ac calamitates quibus affecti afflictiq; fuissent: Iubet macte virtute esse, potentiam hanc tantam, tantam auaritiam, tantam ac tam inauditam in omni genere crudelitatem, Deo hominibusquè omnibus inuisam ac execrandam videri. Damna quæ Rebus publicis,*

 agris-

" agrisq́; communibus, ab importunissimis dominis im-
" portarentur, ab illorum iniurijs se vindicaturum pol-
" licetur, daturumqué operam, vt cui agro ille fossam
" circundedisset, id denuò sibi cum omnibus publicum
" ac commune fiat, illáq́; sese primo quoq; tempore su-
" is manibus completurum. Accidit ad extremum, se
" commodis illorum nunquam defuturum: habituros
" illum nō comitem, sed Ducem: non tantæ rei gerendæ
" socium, sed signiferū, authorem, principem. Omnibus
" deniq; consilijs non interfuturum solū, verumetiam
" perpetuò præfuturum.

His illi despicatissimi viri, ac omnium qui vnquā post homines natos exstiterunt turpissimi, vocibus accensi: cùm vndique circumfusi & gratulabundi succlamassent, repentè velut agmine facto in agrum quendam Ketti villulæ Wyndamiæ continentem & adiunctum, omnis multitudo sese effudit, ibiq́; (sicut constituerant) fossis terram obducunt. Quod cùm fecissent tanquam effrænes equi, ad eam quam opinionis errore sibi confinxerant viuendi licentiam adhinnientes, partim audacia ipsimet sua, & hoc inani rerum successu confisi partim ducis adhortationibus, & clamoribus, tanquam facibus ardentibus inflammati, incredibile dictu est, quantis furiarum flammis ad pacem perturbādam, & statum Reipublicæ labefactandum exarserint.

Exinde HETHERSETVM *proficiscūtur (quod oppidulū non longè distat è Wyndamia) atque illic in*

agrum Flowerdui cuiusdam impetum faciunt, fossas complent, septa deturbant, claustra refringunt. Ad hos tumultus magna lis & altercatio orta est, cùm Flowerduus dolore & iracundia grauiter excandescens, Kettum acriùs increpasset, illiq́ crimini daret, vtpote qui hanc plebem indomitam & rebellem conciuisset, subinde eum nefarium virum, patriæ pestem, & fugitiuorum ducem appellans. Atque ab hoc quidem Flowerduo (quoad licuit) illorum sceleri occursum est, retardatiq́ conatus: factumq́ quantum potuit à fide inermi fieri, contra perfidiam instructam & armatam. Quibus illi dictis factisq́ vehementiùs accensi, cum Ketto vociferabundi circumfusi, clamoribus, querelis, ac mutuis adhortationibus omnia complessent, tandem ab illo auxilij fidem (qua se recens deuinxerat) implorant, & exposcunt. Ille vt qui omnem spem futuri sceleris, in maleficij præsentis euentu defixisset, non amplius sibi cunctandum ratus, bono vt sint animo hortatur, sequé libertatis authorem ac vindicem sequantur. Quæ esset illi à Repub. imposita persona non excidisse, saluti illorum nihil prius, nihil antiquius sibi fore, vtpote pro qua opes ac vitam (res secundùm illos charissimas) alacri mente profusurus sit.

Fama istius flagitiosissimæ vocis vndiq́ omnes sceleratos ac perditos viros conciuit, adeò vt repentè magni seruorum ac fugitiuorum greges in Kettiana castra confluxerint. Quibus ille scelerum satellitibus, atq́ administris stipatus, cùm tam Hetherseti

 quàm

quam Wyndhamiæ impressa flagitiorum suorum vestigia reliquisset, atque omnibus penè locis quacunque incederet, vastitatem intulisset, decimo die Iulij ad locum ETONENSI *syluæ vicinum peruenerunt. Huic syluæ continentes & adiuncti sunt agri compascui ciuitatis Noruicensis, quos multorum inopum ac pauperum boues depascuntur, illisqué publicitùs custos præficitur, cui vnaquaque hebdomoda singulos obolos dependere consueuerunt. Ad hos agros quod illis viua sepes & fossa prætēderetur, ne pecorá palantes vspiam dilaberentur, ex infima plebe Noruicensi quidam, pridiè quàm rebelles vrbem versus iter fecerunt, præcipiti rabie & amentia districti conuolauerunt. Publica ea pascua esse (sicut erant) vociferantes, nec se ampliùs publica passuros fossis circumcingi aut sepibus præmuniri. Adeò cœco impetu à mente & ratione auersi ferebantur, vt quæ maiorum prouida ac sagax industria in communem vtilitatem sepsisset, ea suis manibus ipsi rescindere conarentur. Vix dum in superiori parte agri scrobem demoliti sunt, cùm permulti nefarij ac pestilentes viri, quorum auribus rumor auram aliquam istius pernitiosissimæ conspirationis afflauisset, è ciuitate clàm dilapsi, cum Kettianis militibus sese coniungunt. Qui id vt facerent, eo citiùs adducebantur, quòd proditores isti nequissimi impurissimo sceleri suo salutem semper Reipubl. necnon communis vtilitatis curam prætexuissent.*

Harū rerum nuntijs in ciuitatem celeriter perlatis,

tis, Prætor (THOMAS CODDVS *is dicebatur*) *re noua trepidus, protinùs huic malo prospiciendum sibi putauit, elaborandumq́; vt hij tumultus (si qua ratione fieri posset) primo quoq; tempore comprimerentur. Quam ob rem ex primoribus vrbis aliquot, ac patribus accitis, (Aldermanni ij dicuntur, & sēper Prætori in concilio adsunt) ad hos motus sedãdos in Kettiana castra contendit. Ibi illos omnia nefanda patrãtes inuenit, atq; in luxum & epulas effusos. Ac primùm pecunia ac blãdis pollicitationibus illos pellexit, vt incepto desisterent, & domum quisque suam decederet. Illi verò nihilominùs sceleri instãtes, quicquid erat vspiam clausi, aut muniti refringunt. Prætor cùm omnia frustrà tentasset, neq; prece, aut pretio quicquã profici vidisset, quo mentes proditorum à tanti sceleris diritate, ad cogitationem pacis auerterentur: confestim in ciuitatem reuertitur. A cuius discessu seditiosi rati id quod erat, quodq́; ex rumusculis quorundã hominũ qui ad illos ex vrbe profugerant, subodorari cœperũt: si diutiùs distracti ac populabundi vagarentur, protinùs illorum cõsilijs nullo negotio occurri, & obsisti posse, huic rei præuertendũ existimantes, tutissimum ad id sibi visum est, vt execrandæ suæ societatis asseclæ vnum in locum contraherentur. Vndè extemplo ad syluam Etonensem perrexerunt, quam cum vndique oculis perlustrassent, & castris ponendis minùs idoneam ac commodam inuenissent, publico consensu decretum est, vti illinc primo quoq; tempore* MOVSHOLDIAM *profi-*

proficiſcerentur, eumq́; locum potiſſimum deligerent, in quo ſcelerum ſuorum ſedes, ac rapinarum latibula constituerent.

Proindè cùm hoc conſilium omnibus arriſiſſet, iamqué nox nec opinantibus interueniſſet, miſſi continuò ad Prætorem qui illi renuntiarent: Sibi eſſe in animo ſine vllo maleficio iter per ciuitatem facere, & proptereà quod via illa eſſet multo facilior & expeditior, rogare vti eius voluntate, id ſibi facere liceat. Prætor ad hæc inimico eſſe illos & hoſtili animo in Rēp: quapropter non daturum ſe illis per ciuitatem itineris faciendi facultatem. Dein eos vt ſeditioſos, & omnia perturbare, ac confundere cupientes, aſperrimis verbis perstrinxit, & minantibus vocibus ac ad terrorem vndiq; instructis, à tanti ſceleris immanitate deterret. Deniq; ſi furere pergant denuntiat breui futurum, vt tam perditos conatus, horribiles exitus conſequantur. Tantum verò abfuit vt ad hanc orationem illorum furor deferbuerit, vt multò quàm venerint obstinatiores, & in proditionis propoſito obfirmatiores, à Prætore receſſerint. Cæterùm Kettiani hac ſpe conatuq; depulſi, noctem illam totā in Etonenſi ſylua delituerunt.

Interea Prætor primoribus vrbis in concilium conuocatis, quàm primùm ad illos de Repub: refert. Ibi diu multumq; deliberatum fuit, veluti ab his quorū animi in ancipites ſententias distraherentur. Nōnulli cenſent celeritate opus eſſe, primum ac ſine mora profligandos: deſperatione ac rabie furentes,

non

non primo quoque tempore reprimerentur, toti Prouinciæ exitium ac pestem illaturos. Alij contra sentiunt rem esse maximi discriminis, deliberationis verò, ac consilij summi. Hanc resistendi celeritatem, vt forti ac magno animo profectam, sic lubricam & præcipitem videri, nempe cuius omnis laus in euentu defixa foret. Eum autem vt semper ancipites, sic plerumq; miserabiles exitus sortiri. Proin suadere se, vrbem vti muniant, custodias, vigiliasq; intentiùs instruant, oppidanos per muros, vrbisq; opportuna loca disponãt. De cætero quoniam lege DE VI ET ARMATIS HOMINIBVS, cautum est, ne qua copiæ iniussu Regis contrahantur, nihil tentandum, sed eius voluntatem authoritatemq; expectandam arbitrari. Facilè huic sententiæ inclinant omnium animi, vt quæ è re nata optima visa sit, & ad quemuis fortunæ impetum tutissima, missiqué extemplò qui maximis itineribus ad Regiam contenderent, ijs datæ literæ, in quibus omnia diligentissimè perscripta sunt: iussiq;, vti festinatione quanta adhiberi posset maxima, ad Regios Consiliarios perferentur.

Postridiè eius diei, (vndecimus is erat Iulij) coniurati, cùm vt per vrbem iter illis facere liceret, à Pretore impetrari non posset, omni spe precisa protinùs (id quod optimum factu videbatur) põtem Heinlesdonum transire decreuerunt. Quod cùm commodè fieri non posset per pontis angustiam, quæ iter præbebat perarduum ac difficile, & iumentis ac vehiculis transducendis impeditissimum, magnam vim

lignorum

lignorum in flumen coniiciunt, atque ita fasciculis & arborum truncis congestis, viros, equosque, atque impedimenta omnia trans amnem conuexêre. Hunc in modũ fluuium transgressi, in sequenti nocte DRAYTONIAE *consederunt: proxima die Mousholdiam versùs contendunt, septis ac sepibus vndique reuulsis. Quinetiam, Sacellum* CORBETTI *cuiusdam diruerunt, omnibusque locis stragem ac ruinam miserabilem intulerunt.*

In hunc perditissimum sceleratissimorum hominum gregem, omnia delentem ac vastantem, & quacunque insisterent præcipiti rabie ac furore ruentem, fortè fortuna dum speculandi causa qua venerant incautiùs progrederentur, inciderunt Rogerus Wodhosius, vir ordinis equestris, & Apelyardii fratres: hos comprehendunt, secumque inuitos trahunt. Exin collem D. Leonardi vrbi Noruicensi ex aduersum cœpêre: quo in loco Comes Surreius, præclaram exædificauerat & plenam dignitatis domum: cui infrà flumen publicum præterlabitur (quod medium inter ciuitatem & collem interfluit) habetque ex occidente & meridie syluam ac villulam Thorpensem, ex oriente verò ac septentrione compascua Mousholdica, quæ amplius millia passuum sex in longitudinem ac latitudinem protenduntur. Hic illi furorum cubilia, ac (quasi castra) locarunt: & in syluosis illis latibulis canum instar delitescentes, omnia iura diuina & humana polluerunt. Quinetiam domum illam magnificentissimam homines impurissimi inuaserunt, atque

omnibus

omnibus in locis scelerum suorum impressa vestigia reliquerunt.

Iam verò quicquid vspiam est infimæ & abiectæ plebis confluxit: omnisq; fex & sentina populi Norfolciensis in hac se castra refudit. Prætereà magna multitudo Suffolciensium, & hominum etiam in alijs locis, atque regionibus degentium, campanarum tinnitu, & incendio specularum excita, congregatur. Addunt etiam sceleri scelus: Nam immanem hanc tantam nequitiam, & inauditam omnia delendi libidinē, specie fictæ ac simulatæ sanctitatis adūbrant. Sacerdotem adhibent: hunc rebus diuinis, ac votis quotidiè manè ac vesperi suscipiendis præficiunt. Insuper viros optimos, & quà religionis ac doctrinæ, quà virtutis ac innocentiæ laudibus insignes, ad horum scelerum societatem adiungere conantur. Inter quos fuerunt Robertus Watsonus concionator, Thomas Coddus Prætor ciuitatis, & Thomas Alderichius de Aula Mangrenensi, vir quoad vixit omnibus charus atque iucundus. Hos tres quod se tam nefaria pactione, & perfidiæ fœdere deuincire recusassent, inuitissimos coëgerunt omnibus interesse concilijs, & vnà cum Ketto seditionis architecto, cunctarum rerum administrationem suscipere. Quod quidem accidit percommodè, nam si quando contigisset, (contigit autem sæpissimè) Kettum, aut ex conspirationis principibus aliquem (vt erant proni nimis ac præcipites ad omne flagitium) consilio furibundæ ac vesanæ multitudinis

incita-

incitatum, aliquid ſceleris ac nequitiæ machinari, quod tandem aut vrbem, aut agros, & regionem vrbi vicinam afflixiſſet, horum perprudens & ſolers induſtria, iſtiuſmodi peſtiferos conatus ſæpenumerò repreſſit.

Quanquam Kettus ardens ſcelere, & agreſtibus ſuorum inſtinctus furijs, ſolebat interdum mandatorum velut ex authoritate præſcriptorum formulas emittere: quæ KETTIANA DIPLOMATA *dicebantur: ad quæ nonnunquam intemperantiſſimus helluo, honeſtiſſimorum virorum nominibus abutebatur. Horum diplomatum exemplum ſubiunximus.*

Nos *Regis amici ac Delegati:* pecoris & cuiuſuis generis commeatus conquirendi, necnon in caſtra *Mouſholdica* deferendi poteſtatem, omnibus concedimus, quocunque in loco deprehenderint, dummodo ne quæ vis aut iniuria honeſto ac pauperi cuipiam inferatur. Cunctis ex imperio denuntiantes, prout honori ac *Maieſtati Regiæ*, Reiqué publicæ afflictæ, prouiſum & conſultum volunt, nobis *Delegatis*, & his quorum nomina ſubſequuntur dicto audientes eſſe,

ROBERTVS KETTVS.

Et tum ordine longo alij conſequebantur: namq; Delegatorum numerus erat ingens, quippe qui præter illos huius nefandæ ſocietatis principes ex omnibus

bus centurijs duos sibi viros asciuissent. Erant autem centuriæ viginti sex. Atque his & huiuscemodi diplomatibus permulti nobiles, & optimi viri, quos vulgi furor ac rabies reos fecisset comprehendebantur: multi ac si sontes essent Mousholdiam perducti, atque illic in custodiam ac carcerem conclusi. Prætereà valli ac sepimenta quibus agri publici circũscripti ac muniti erant, talium diplomatum auctoritate reuellebantur, multisq́; è locis multi citabantur, vt horum tumultuum socij ac participes exsisterent. Atq; hæc omnia fiebant his tribus, Prætore, Watsonio, & Alderichio, non tacentibus solùm & conniuẽtibus, verumetiam ad speciem interdum consentientibus, Tempestati identidem obsequi coactis, qui patriæ tum fluitanti in alto, procellis seditionum atq; discordiarum subuenirent. Ne si nequicquam obsistendo, aduersum infestumq́; vulgus conciuissent: & ipsimet sibi præsens exitium, & patriæ lamentabilem conflassent interitũ. Quæ proculdubiò si tum palàm reclamassent, (tanta fuit rabies, adeoq́; effrænis) rapinis, incendijs, atq; omnibus publicis exitijs perculsa concidisset.

Intereà ciuitas Noruicensis de hoc rerum statu sollicita, & tantis de tumultibus anxia & suspensa, incerta spe, & diuturna expectatione pẽdebat. Neq; adhuc à regia Maiestate quicquam allatum fuit, nec quid illius Consiliarij fieri decreuissent intellectum: & ciues horum iniussu nihil audendum rati, imperium Regis exspectantes in vrbe manebant.

Accidit autem eadem tempestate, vt multis in locis multi obscuri & ignobiles viri in armis essent, tanquam communi sceleris consensione deuincti, ad Rempub. dilacerandam conspirassent. Etenim quamuis agrestium furor multò magis ac atrociùs in prouincia Norfolciensi, quàm alibi vspiam exarserat, tamen & eadem fatalis cuncta perturbandi lues per omnes penè regni partes diffusa, non Norfolcienses duntaxat, verumetiam Buckingamienses, Oxonienses, Surreienses, Estsaxones, Cantianos, Cantabrigienses, multosq́ insuper mortales iisdem tumultibus implicuit. Vnde adeò factum est, vt cum omnis consiliariorum cura & cogitatio in his tantis seditionū flammis exstinguendis consumeretur, (ne si incendio protinùs non subuenissent, tota Respub. deflagrasset,) tardiùs aliquantulum quàm cupiebant ad hos Norfolcienses motus reprimendos accesserint.

Gliscit interim seditio, nec remittit aliquid, sed indies ingrauescit, ita vt sexdecim penè millia sordidissimorum hominum in Kettiana castra conuenerint. Atque hi quidem Ketto duce omni se præsidio munire cœperunt. Multisq́ è locis bellicos apparatus ac instrumenta in castra conuexerint. Insuper magnam vim pulueris bombardici & tormentorum cuiusuis generis numerum ingentem. Ad quæ diripienda huc & illuc passim discurrentes, multorū nobilium domos peruagati, easq́ depeculantes, quicquid pecoris in agris, aut pecuniæ in ædibus, aut frumenti in horreis reperire possent, impiè nefarieq́ auferentes

ferentes

ferentes (inspectantibus etiam dominis) in castra deportarũnt.

Atqui quamplurimi, cùm hunc in modum cuncta vastassent, compilassent, exinanissent, ac miserabilem vbicunque vestigia posuissent, rerum omnium stragẽ addidissent, maxima prædæ parte auersa & clã culum in speluncas retrusa, furtim quisque sibi, quãtum rapinarum in latibulis coaceruari potuit, congesserunt. Re comperta, & ad Kettum & cæteros GVBERNATORES, *(sic enim dici volebant) delata, huic incommodo primo quoque tempore mederi cupientes, communi consensu decretum, locum aliquem diligendum, in quo Iudicia exercerentur. Quercus erat annosa, & patulis ramis diffusa: hanc tignis atq; trabibus transuersim iniectis contabulauerunt: ibiq; plerunq; circumfusa plebe consistentes, de querelis & litibus (si quæ forte cuiquam intenderentur) prout visum est, statuunt atq; decernunt: & nonnullorum interdum solutam nimis ac efferuescẽtem omnia rapiẽdi cupiditatem arctioribus vinculis constringunt. Hanc* QVERCVM REFORMATORIAM *nuncuparunt, in quam initio aditus nulli dabatur præterquam Ketto, & Gubernatoribus. Ex quibus nonnulli, & inter hos Prætor ciuitatis vt qui maximè, & Aldrichius, & alij quos anteà diximus inuitissimos talem in numerũ ascriptos, omnibus modis quantum in se fuit vehementer contenderunt, vt plebeculam infimam & ieiunam ab hac tã importuna prædãdi licẽtia coercerẽt. Quẽ in finẽ idẽtidem*

tidem. Quercu conſcenſa, orationis grauitate perpulerunt, vt aliquem interdum, ſi nō exitum, ac ſaltem modum, tantis rapinis, ac tam effuſæ in omni intemperantia violentiæ conſtituerent. Fuerunt item & alij grauiſſimi viri, & Theologi præſtantiſſimi, qui omni opera, ſtudio, ac diligentia connixi ſunt, plebem tumultuantem, & legum iam vinculis laxatam) in omne ſe ſcelus ingurgitantem, à rapinis & incendijs quibus omnia miſcuerant, ad pacis cogitationem traducere. Atq; hi quidem de die in templis concionando, de nocte verò armati intrà ciuitatem excubando, nil prætermiſerunt, quod eſſet aut cum officio ſanctiſſimorum Theologorum, aut conſtantiſſimorum ſubditorum fide coniunctum. Inſignis tum inter cæteros doctoris MATTHAEI PARKERI *prudentia, fides, & integritas fuit. Vir venerabilis, ac omni ſemper virtutis decore circumfluens. Ac tum quidem profeſſor ſacræ Theologiæ fuit, hodiè verò (tempore illuſtriſſimæ Reginæ Eliſabethæ) Cantuarienſis ſedis Archiepiſcopus ampliſſimus. Huic cùm eſſet in animo boni paſtoris officio ac munere defungi, videretq́; omnia furorum ac flagitiorum flāmis circumfuſa, fecit id quod & prudentem decuit, & conſtantem oportuit. Nam & in ſceleribus redarguendis fortem ſe præbuit & magnanimum, & in periculis cautè deuitandis, ſagacem & induſtrium. Vnde & Deo & Regi præſtitit quam debuit fidem: & ſibimetipſi diligenter conſulendo, adhibuit eam, quæ à ſapiente imprimis requiritur prudentiam.*

Euenit

Euenit autē vt cùm die quodam, vnà cum amicis quibusdam, in Kettiana castra contenderet, Kettum & alios eius societatis affines, in Quercu stantes, & inter se de rebus varijs differentes inuenerit. Quo quidem tempore Prætoris Coddi egregia virtus enituit, audiebaturq; vox illius magnifica planè & viro forti dignissima.

Nam cum Kettus scelerum signifer illi cupidius instaret, vt traditis clauibus, omniq; potestate sibi permissa, sibimetipsum Prætura abdicaret: enimuerò CODDVS *ferociter respondisse dicitur: Animam sese potius daturum & ipsam è corpore vitam, quàm aut per scelus ciuitatem perfidiosissimè desereret, aut fidem ergà Regem per metum & ignauiam flagitiosissimè abyceret.*

His vltrò citroq; iactatis, inclinato iam in vesperum die, Matthæus vidēs miseram plebeculam vndiq; potu luxuq; demersam, ad temulentos & ebrios, quà cibo potuq; onustos, quà cœli solisq; ardore confectos, parùm profecturam orationem sanam ac sobriam existimans, eo die nihil sibi dicendum putauit. Quamobrem cuncta furorum ac tumultuum plena relinquēs, in ciuitatem regressus, postridiè manè (dies is erat Veneris) cū fratre Thoma Parkero (qui postea Noruici Prætor fuit) in Kettiana castra reuertitur. Exin (mirabile dictu) omnes sub quercu orationi ac precibus intentos inuenit, mediumq; inter illos Letaniam dicentem Thomam quendam templi D. Martini Vicarium. Matthæus oblatam iam sibi

dicendi facultatem conspicatus, QVERCVM *cõscendit, ibiq́; concionem habuit, prudentiæ, grauitatis ac modestiæ plenissimam. Erat autem omnis illa oratio in tres potissimùm distributa partes, quarum* PRIMA *sapienter eos admonuit ne ijs quæ sui sustentandi causa in castra comportassent, dissipatis atq; consumptis, mundi fructus ac munera diuinitus concessa, per luxum ac nequitiam impurissimè profunderent.* TVM *ne priuatas & occultas inimicitias persequentes, iracundia aut vlciscendi libidine intemperantius elati, manus cruore ciuili respergerẽt: néue illos quos instar hostium haberent, custodia aut vinculis coercerent: vitamué cuipiam nefariè aut crudeliter adimerent.* EXTREMVM *fuit, vti cõmuni vtilitati consulẽtes, incœpto desisterent, nec fecialibus aut internũtijs regijs fidem detraherent, sed debitum Regiæ Maiestati honorem, etiam in tenera & imbecilla ætate deferrent, quo ipsi posteà florescẽtibus annis firmata iam virtutis stirpe, & altis tanquam radicibus defixa, incredibili cum voluptate, tum lætitia perfruerentur.*

Hoc in loco cum omnes dicendi neruos contendisset, cunctiqué concionanti benignè attenteq́; audientes circumfunderentur, clamore cuiusdam scelera-
“ *tissimi ac infimi hominis obstrepi cœptum est. Quous-*
“ *qué (inquit) hunc mercenarium doctorem perfe-*
“ *remus? qui à Nobilibus prætio conductus huc ac-*
“ *cessit, vocem adferens venalem, & linguam mer-*
“ *cede constrictam. At nos illorum intollerandæ po-*

tentiæ

tentiæ frænos iniiciemus, illosq́; tergiuersantes & in- "
uitos, legum nostrarum laqueis implicatos tenebi- "
mus. "

Tum verò fremere plebs, ac apertè indignari cœpit: multiq́; dicto huius furibundi ac vesani hominis incitati, asperrimis eum verbis & minantibus insectantur. Auditæq́; voces nonnullorum horribiles & infestæ, quæ etiam aures ipsius Matthæi perculerunt. Ac ex iis quidam ferociter inclamarunt: Optimum esse quoniam tam bellè locutus esset tamq́; lepidis & verbis & sententiis orationem suam conspersisset, telis sagittisq́; confixus, descendere cogeretur. Enimuerò tum viro optimo pauor iniectus, & ad hunc pauorem, insuper alterius mali suspecti & occulti terror adiunctus. Senserat enim sub pedibus hastarum cuspides ac spicula, magnoq́; in timore fuit, ne ab irata multitudine transfigeretur. Posteà tamen nullam ab his tanti timoris causam extitisse intellectum, quippe penè omnes qui sub arbore constiterunt, Matthæum summo in honore habebant, eumq́; omni amore, & beneuolentia cõplexi, aduentu illius mirificè lætabantur. Sperabant enim fore, vt illius oratione impulsa ac mansuefacta plebs, aut lãguidior ad scelus & nequitiam facta penitùs resipisceret, aut saltem aliquid de tanti furoris atrocitate remitteret: atq́; ita illi (qui omnes aderant inuitissimi) maiorem libertatem nanciscerentur. Vtcunq́; fuit, ingens tum eum horror perstrinxit, magnoq́; in

periculo constitutus videbatur, cum ecce tibi de repentè Thomas ille (quo de ante diximus) templi D. Martini Vicarius, ascitis tribus aut quatuor Æditimis, Te Deum Anglico sermone musa solenni, & modorum interuallis, ad aurium voluptatem eleganter distinctis, concinere cœpit. Cuius illi cantus suauitate perfusi, (Musicæ enim insolentes erant) crudeles & efferæ mentes insueta delectatione delinitæ, paulatim deferbuerunt.

Matthæus hanc oportunitatem nactus, non exspectandum sibi putauit, dum aut hij canere desiissent, aut illi furere de integro cœpissent, atq; ideo de Quercu descendens, cum fratre quà dabatur exitus castris excessit. Euntibus illis per collem D. Leonardi ad portas Pockthorpenses, denuò inferunt se & alij eius societatis asseclæ, tumultuosissimis eum clamoribus insectantes. Qui quidem multis de rebus secum expostulantes contenderunt, maximè verò de magno Sigillo quo concionandi potestas fuit illi permissa.

Videns itaque Matthæus omnes contactos hoc scelere, velut insecta rabie ruentes, tantorum tumultuum pertæsus, ac patriæ malis ingemiscens, clàm quà potuit elapsus fratrem Thomam Parkerum post se reliquit, qui cum illis de rebus omnibus disceptaret atq; ita sese illorum furori subtraxit. Postridie eius diei ædem D. Clementis ingressus è lectionũ altera (quæ tum publicè in templo legebantur) denuò causam arripuit, ad dicendum aliquid de hijs

per-

pernitiosissimis tumultibus, multis cõiuratorum circumuolitantibus. Ac tum quidem nihil dixerunt, sed exitum illius de templo exspectantes indignabundi circumsistunt. Egressum protinus insecuti, intelligere se aiũt illum tres vel quatuor cantherios habere expeditos & habiles, qui Regi deseruiant, monent vt statim à prandio præstò sint, se illis confestim vsuros. Matthæus aut nihil, aut pauca sane respondit, sed Hyppatro celeriter accito, iussit vt aliis detractis soleis, vngulæ ad viuum resecarentur, alios verò calcantho viridi super infuso oblíniri, medicamentis delibutos, ac si nimio labore & cursu fatigati conficerentur. Seditiosi ita rem habere suspicati, ac posteà illos dum veluti pastũm ducerentur, hos pedibus fasciis deuinctos, illos calcantho perfusos cernentes, conquieuerunt. Matthæus non ita multò post veluti deambulandi causa portis egressus, ad duo millia passuum à ciuitate, præstò sibi ad pontem Crynkleforde͂sem equos inuenit. Quibus conscensis, Cantabrigiam versus contendit. In itinere verò quæ viderit, quæque audierit, quásq; tumultuantium (quibus in via occursum est) furias ac scelera conspexerit, singula persequi laboris esset propemodùm infiniti. Verumtamen Dei benignitate omni hoc motu & populari concitatione defunctus, tanti tandem periculi securus, Cantabrigiam incolumis peruenit.

Huius igitur amplissimi viri veluti diuinitùs demissa vox & oratio, ad hunc modũ ab hominibus despicatissimis, & ab omni non solùm salute, verumetiam

am spe derelictis, nequiter neglecta, & cõtempta fuit. Quam etsi tum furore & amentia caeci & praecipites, velut exitialem, ac tantis ac tam perditis vitae rationibus inimicam & infestam aspernati sint & respuerint: posteà tamen proculdubiò ex calamitosissimis casibus qui consecuti sunt, diuinae vindictae horror omnium mentes perfudit. Nam cùm (vt anteà diximus) huius coelestis orationis caput exstitisset, vt tanto improbitatis velut incendio in animis restincto, protinùs resipiscerent, ne longiùs progressa proditionis impietas, patriae propediem funesta foret & horribilis, & sibimetipsis ad extremum lugubris & exitiosa: enimuerò omnia quae à voce illa persapienti & verè diuina, veluti fata populi Norfolciensis concinebantur, euenerunt: & ipsi à scelere ad scelus delapsi, iustas tandem ac debitas tanto furori poenas persoluerunt.

Intereà verò seditiosi (quos anteà diximus nobilium bonis ac fortunis inhiantes, omnia furtorum ac rapinarum scelere refudisse) exsaturati iam spolijs à praedandi libidine ad vim crudelitatemq́ cõuersi, per omnem regionem Norfolciensem terrorem & periculum cunctis qui non ab illis stetissent denuntiantes incedunt. Iamq́ nobilibus vndique quaquà versùs flagitij se furor inclinasset comprehensis, ac in castra perductis, tantus omnibus horror illatus est, vt cũcti domibus ac patrijs sedibus relictis, vestitu mutato, ne fortè in itinere ac fuga conspecti cognoscerẽtur in loca deuia demigrarint: & omnia ab illis extre-

ma metuentes, in ſpeluncarum latibula, ac ſyluas denſiſſimas ſeſe abſtruſerint. Multi etiam coacti ſunt carris equiſq; ſi haberent, ſuis vti, ſi non haberent aliunde conquirere. Hiſq; imperatum, vt laborem & ſumptum de ſuo impendentes, frumentum commeatumque in caſtra Mouſholdica deueherent. Quibus quidem (niſi protinùs paruiſſent) ab agris & ædibus vaſtitas, à liberis & vxoribus vis denuntiata eſt. Præterea quoſcunque nobiles ac generoſos comprehendiſſent (comprehenderant autem quamplurimos) eos arctiſſimis vinculis aſtringunt, ac ſi ſemetipſis in omni ſcelere nequiores extitiſſet. Multiq; Noruicum in cuſtodiam traditi, atq; ex his nonnulli in Prætorium (vulgò Aulam Gildensẽ appellãt) alij in carcerem publicum, quidam in ædes Comitis Surræi, inſtar furum concluſi. Huc accedit quòd ſi quando rei pecuniariæ inopia premerentur, (premebãtur autẽ ſæpiſſimè) ex publico ærario ſemper huic difficultati ſubueniendi neceſſitas, Prætori crudeliter impoſita fuit. Quorum importuniſſimis efflagitationibus ſi tum Prætor reſtitiſſet, enimuerò ærario exhauſto & incenſo, omnium fortunis miſeranda lues, & pernicies acceſſiſſet. Et quidem ſæpenumerò eius compilandi nefaria ab iſtis conſilia inita ſunt, remque ſine dubio tranſegiſſent, ſi non Prætoris ſedulitate ac diligentia, ſemper hac de ſpe conatuque depulſi fuiſſent. Nihilominùs tormenta multa & apparatus bellici quicquid comparari potuit,

(metuentes

(metuentes videlicet ne quando quid aduersi contingeret) è ciuitate in castra transtulerunt. Cunctisqué ciuibus indictũ vt primo quoq; tempore prœstò sint, qui se (si opus sit) tueantur atq; defendant. Regios se amicos vociferantes, & iniurijs diuexatos, legum ac Maiestatis Regiæ tutelam defensionemq; suscepisse. Nec hoc contenti, Regis etiam nomine ad scelus & nequitiam abusi sunt. Diplomata quædam erant Regia, in quibus quorundam Nobilium nomina præscribebantur, hijsq; potestas delata fuit à Rege, iussiqué labenti Reipub. prospicere, videreq; vti hij motus primo quoquo tempore compescerentur. Hæc nacti, nobilium nominibus deletis atq; inductis, sua nomina inscribi fecerunt, Regijsqué Sigillis auulsis & ad sua commentitia diplomata affixis, ijsq; in publico propositis, plebem imperitam, tantaqué fraudis insciam deceperunt.

Iamq; eò sceleris ac dementiæ deuenerunt, vt nec à Gubernatoribus, nec à Ketto quidem ipso, seditionis Architecto & principe tãti tumultus furor ac impetus retardari potuerit. Præterea non solùm ij qui tãtorum scelerũ societatem cum illis coire recusassent, hostes indicati, sed & multi boni ciues qui cum liberis & vxoribus conseruandi sui causa, ex vrbe profugissent, hostium loco habiti. Qui quidem tanti periculi terrore tectis expulsi, cùm nullo loco diutiùs consistere auderent, per multitudinis efferatæ vim ac rabiem dispersi, dissipatiqué huc & illuc vagabãtur. Multisq; lamentationibus & lachrymis illorum

temporum

temporum iniquitatem deflentes conditionem patriæ miserrimam deplorauerunt. Vrbi etiam incendium atque deflagrationem minitabantur, adeò vt ij qui in ciuitate remanserant, nihil aliud nisi rerum omnium labem atque ruinam exspectauerint. Castrorum verò horribilis ac miserāda facies. Nam cùm in illa magna multitudo vndique ex Anglia perditorum hominum latronumq́; conuenisset, quos spes prædādi, otijqué cupido ab agricultura quotidianoqué labore auocauisset, tanta fuerunt flagitiorum monstra quæ conceperunt, tantæqué in omni genere nequitiæ ac libidines, vt eas quodammodò horreat ac reformidet oratio.

Illud certè constat, sicut omnium agris ac ædibus vndiq; vastitatem & solitudinem infandam intulerunt, sic quæcunq; in castra deuecta sunt, lustris & belluationibus nequissimis celeriter consumpserunt. Adeò vt incredibile penè videatur, ac portēti simile, quonam modò illa, tam multa, tam exiguo temporis spatio deuorauerint. Nam præter cygnorum, anserum, gallinarum, anatum, & volucrum cuiusuis generis numerum infinitum, ad tria millia boum & ouium viginti diebus paucis in castris luxuriosissimè absumta sunt.

Insuper viuariorum vallis ac sepimentis (in quibus bestiolæ, delectationis causa concluduntur) perruptis atque refractis: quicquid vspiam damarum conspici aut comprehendi potuit, crudelissimè confecerunt. Nihil erat clausum libidini, non ratio futuri temporis

temporis adhibita, non ijs quæ posteà acciderunt malis prouisum, nulli sceleribus ac nequitiæ termini defixi, sed miserandum in modum dissipata omnia & exhausta fuere. Tantæqué ouium passim cædes, reliquiq; pecoris trucidationes factæ dicũtur, vt veruex drachma publicè væniérit, capitibus atq; extis, velut escis contemtissimis fastiditis atq; reiectis, proptereà quòd nullus inuentus fuit qui illis in tanta delicatioris cibi copia vesceretur. Quid hic nemorũ vastationes, ac syluarum strages commemorem? quibus radicitùs penè exstirpatis atque desectis, omnem eam materiã quæ erat cæsa, aut incendunt, aut (quod multò fœdiùs fuit) in scelerum suorum sedibus ac latibulis extruẽdis insumunt. Additur ad hanc tam atrocem licentiam (talium plerumq; factorum semper comes) crudelitas. Hominibus honestissimis ac integerrimis, à fœdissimis belluis, omniqué diritate teterrimis, catenæ iniectæ sunt, multisq; manicæ compedesqué impactæ, quibus bini pariter reuincti, acerbissimum illum quasi carceris cruciatum ac carnificinam diutissimè pertulerunt.

Custodes etiam ad omnes portas & vrbis introitus dispositi, ne qui fortè elaberentur, iussiq; vicorum submagistri vti viderent ne quis vrbe excederet. Magniq; agrestium ac rusticanorum hominum greges coacti, quibus præstitutum vt certis in locis vigilias & excubias agerent: ijs à vicorum submagistris (vulgo Constabularij dicuntur) omnia ad libidinem

dinem & luxum ſuppeditabantur, adeò vt tantis, ac tam profuſis ſumptibus multi honeſti viri re familiari valdè comminuti, funditùs conciderint. Odium autem quod incluſum in animo, in omnes conceperunt, id crudeliſſimè in eos quos comprehenderant expromſerunt.

W H A R T O N V S *erat quidam (magno vir præditus animo, ſed minimè populari:) hunc, dum in Ciuitatem ad carcerem & vincula duceretur, ingens ſeditioſorum caterua circumſepſit atq; muniuit, deſtinata videlicet quæ ei præſidio foret, ne fortè in itinere à veſana multitudine violaretur. Sed nec Whartonum ſua probitas & fides, nec ſeditioſorum diligens cuſtodia ſatis tutata eſt, parumque abfuit quin interficeretur, multiquè mortem illi & interitum intentarunt, corpuſquè illius plurimis in locis haſtilibus & ſpiculorum cuſpidibus perſtrinxerunt.*

Accidit autem vt eodem penè tempore quo hæc fiebant, contēdentibus illis ad vrbem, M O V L T O N V M Q V E *quendam inſtar captiui trahētibus (cuius odio deflagrârant immani, quòd eſſet vaferrimo ſemper, venaliquè vir ingenio (erat enim leguleius) necnon ſicuti opinio fuit diris votis, ac horrendis ſuperſtitionum portentis inferorum manes elicere conſueſſet) dum itaque (vti ſupra dictum eſt) Moultonum hunc mulierculæ cuiuſdam indicio, in ſyluis paulò antè repertum, atque ex vepribus & dumetis, in quæ ſe melioris inops conſilij recens abſtruſerat extra-*

extractum, omnibusque oneratum probris & contumelijs secum pertrahunt, cœlum non sine ingenti audientium stupore, horribili tonitru contremuit, maximiq; imbres grandine permisti desluxerunt, terræq; repẽs labes facta est, vtpote quæ non longè à Quercu (quam Reformatoriam appellarunt) in immensam altitudinem desedit. Cæterùm tantum abfuit, vt ad hæc veluti diuina prodigia expauescerent, vt iam perindè ac si cœlesti voce incitarentur, ardentiores ad omne nefas, & multò quàm anteà fuerant inflãmatiores exstiterint.

Neq; porro minori tempestate conflictatæ sunt nobilium mentes, quos agrestes sæuitia insigni, atq; feritate detestabili furentes, catenis iniquissime constrinxerant: qui omnes aut mortem quotidie pertimescebant, (qua quidem nonnulli affecti dicuntur indignissimè) aut ipsa morte diriora tormẽta, & quæcunq; ab impurissimis latronibus cogitari potuerunt teterrima. Etenim nõnulli ac si quid nefandi sceleris admisissent, in furiosissimorum hominum cœtum, tanquam ad iudicium vocati, ac pro Quercu constituti, veluti è vinculis causam dicere cogebantur. Cumq; ab imperita & agresti multitudine quæsitum fuisset, quid de illis fieri decreuissent vno veluti ore ab omnibus conclamatum est SVSPENDANTVR, SVSPENDANTVR. *Denuò sciscitantibus illis, cur hac tam truci voce vterentur in ignotos præsertim, & nullius noxæ aut criminis conscios ferociter responsum est: vsurpari illam vocem ab alijs, & ideò*

se

vicissim eadem vsuros. Neq; prætereà quod dicerent habebant: quanquam alij huic huius crudelissimi clamoris rationem adferebant: Nobiles eos esse, & ideò de medio tollendos, scire enim se, quod si quando illi victoria potirentur, omnes sibi sint cruciatus, acerbitatesq; perferendæ. Proin præstare vt his quos iam in potestate haberent, vita priuatis, ipsi demum otio ac securitate perfruantur, quam illis vsuram vel vnius horulæ ad viuẽdum largiri, à quibus postmodum veluti pecora trucidarentur. Adeò inuisum iam nobilium nomen erat & exosum, vt furore pene plusquàm hostili flagrantes infimæ sortis homines nõ nobiles tantùm, sed ipsam etiam (si fieri posset) nobilitatis stirpem delere funditùs & exscindere concupierint.

Hunc igitur in modum cùm omnis propè Regio Norfolciensis huius funestissimi tumultus tempestate perculsa & afflicta fuisset, ac iam viginti ferè à primo dies elapsi interfluxissent, nihilq; interim vbique fieret, nisi vastationes, incendia, rapinæ, omniaq; non modò miseranda visu, verumetiam auditu horrenda: tantus omnibus bonis, ac præcipuè ciuitati Noruicensi dolor inustus est, vt ad hunc patriæ tam lugubrem aspectum assiduo penè mœrore ac lachrymis contabuerit. Resistere autem huic tantæ improbitati, per illam quæ iam vndique in castra conuenerat perditorum hominum multitudinem nequibant, & (quod caput erat) arma sumere iniussu Regis, lege, vt ante diximus, prohibebantur. A cuius

conſiliariјs quoniam nihil adhuc perlatum fuit, vrbi perniciem & deflagrationem quotidiè metuentes, abſciſſa propemodum omni ſalutis ſpe, omniſq; conſilij inopes, intra muros permanſerunt.

Erat autem tum fortè Londini Leonardus quidam Sothertonus, (ciuis Norfolcienſis,) qui illinc velut è flamma & communi incendio vitæ conſeruandæ cauſa profugit. Hunc Regij conſiliarij ad ſe accerſunt, & de illo omnia ſeditioſorum conſilia ſciſcitan-
" *tur & exquirunt. Sothertonus quæ ſciret, enunciat:*
" *ingentem nefariorum colluuiem confluxiſſe, ab his*
" *omnibus locis calamitatē ac peſtem inferri, numerū*
" *indies augeri: nihil ſceleris fingi aut cogitari poſſe,*
" *quod non conceperint: homines optimos comprehen-*
" *ſos, ac in vincula ductos: domos direptas: agros*
" *vaſtatos: ſyluas incenſas & proſtratas: pecus omne*
" *trucidatum: præ rabie ac furore nihil vſpiam inta-*
" *ctum inuiolatúmue relictum: ſed populari petulantia*
" *cuncta confundi: vrbi etiam niſi celeriter conſultum*
" *& prouiſum ſit interitum & ruinam impēdêre. Spe-*
" *rare ſe tamen, atque etiam inaudiſſe, permultos eſſe*
" *in illis caſtris ac ſcelerum ſpeluncis, qui propoſita*
" *ſibi apud Regem veniæ ac impunitatis ſpe, arma*
" *abiecturi ſint, & Maieſtatis Regiæ clementiam*
" *amplexuri.*
" *Obſecrare ergo, & vehementer ac demiſiſſimè*
" *contendere, vt publico edicto Rex fidem aſtringat*
" *regiam, fore omnibus impunè, qui ab illis caſtris*

diſceſ-

discesserint, posse ita facilimè hos cœtus dissipari. Cō- "
probato consilio, ex Regis authoritate & sententia "
statuunt atq; decernunt. "

Maiestati Regiæ placere, ægrotæ atque afflictæ "
Reipublicæ, primo quoque tempore medicinam adhi- "
bere, quò à periculosissimis illis motibus, & sediti- "
onum malis, quibus eam perfidiæ pestis inuoluisset "
expiata conualesceret. Veruntamen omnia experiri "
velle, priusquàm id quod in illa contactum esset at- "
que pestiferum (ne reliquo corpori noceret) amputa- "
retur. Proin decreuisse: pœnas iamdiu improbitati, "
nequitiæ, sceleri, ac libidini debitas tantisper differ- "
ri: spem salutis cunctis (si incœpto absisterent) de- "
nuntiari: fidem Regiam interponi: omnem seueri- "
tatis metum præcidi: dummodò possint clementia & "
mansuetudine ad pacem sanitatemqué perduci. His "
igitur hunc in modum deliberatis atque statutis, hoc solummodò restabat, vt hæc Maiestatis Regiæ misericors clementia plebi è vestigio proponeretur. Fecialis ad id missus, (qui eodem Leonardo Sothertono comite ad celeritatem adhibito) magnis itineribus Noruicum contendit. Illinc in castra continuò progressi, caduceator propter Quercum stans fecialibus indutus insignibus, clara voce ita vt omnes, qui vndique circumfundebantur, loquentem exaudierint.
Audite (inquit) audi tu scelerum signifer Kette, & "
vos omnes quotquot adestis, audite. "

Etsi mos maiorum, & huius imperij dignitas, & "

"nominis Regij Maiestas postulare videantur, vt vos
"qui nefaria in patriam arma sumpsistis, & in apertam
"coniurationē ac latrocinium vosmetipsos coniecistis
"hostium instar ferro igniq; profligati, debitas sce-
"lerum quæ concepistis pœnas sustineatis: tamen
"Maiestatis Regiæ tanta mansuetudo est atque
"clementia, vt quos ad pœnam & supplicium sceleris
"atrocitas deposcat, eos tamen pro singulari & incre-
"dibili benignitate conseruatos velit & incolumes.
"Proin iubet vt protinùs omnes arma depenatis, ca-
"stra hæc & furorum cubilia relinquatis, domum
"decedatis, errori si id feceritis veniam largiri, ac
"omnium quæ suscepistis flagitiorum impunitatem.
"Sin autem in sententia, & perfidiæ proposito perman-
"seritis, se cuncta maleficia & scelera quæ patrastis,
"acerrimè, (vt par est) ac omni supplicio vindicaturū:
"nec passurum hæc quæ resecanda sunt & sanari non
"poterunt, longiùs ad perniciem totius Regni dima-
"nare.

Hoc cùm magna (vt antè dictum est) voce promulgasset: ab omni penè multitudine conclamatū est, REGIAM MAIESTATEM DEVS TVEATVR INCOLVMEM. Is clamor cùm identidem redintegraretur, multi in genua prouoluti, hanc tantam & tam inauditam clementiam ac misericordiam laudibus ac lachrymis prosecuti sunt. Quam quidem omnes tum proculdubio complexi fuissent, (vtpotè quorum animi pudore ac metu sensim infringi, ac remollescere cœperunt) si non sce-

lestißimæ

lestissimæ nonnullorum voces, Kettiq́; adhortationes perfidiosissimæ, eos à pacis cogitatione auersos, denuò ad sceleris consensionem retraxissent. Ille asperè sanè & ferociter respondit.

» *Consuesse Reges flagitiosis hominibus non innocentibus & integris veniam dilargiri. Nihil se meritum, nec vllius sibi culpæ conscium, proin eam vt inanem ac suis rationibus inutilem aspernari. Exin conuersus ad suos, rogat ne se deserant, neué animo concidant, sed meminerint quo se fœdere obstrinxerint: paratum se qui vitam (si opus sit) pro eorum salute profunderet.*

Hæc vbi rabidè iracundeq́; dixisset: Fecialis homini turpissimo, & tot perfidiæ notis insigni, imminutæ Maiestatis crimen infligit, eumq́; proditorem tæterrimum, & summi sceleris reum pronunciauit. Iussitq́; deindè Ioannem Petibonium Prætoris ensiferum, latroni profligatissimo actionem perduellionis intendere. Enimuerò tum tumultuari cœptum est, vtrisq́; hinc atq́; illinc, non minùs pertinaci quam pernicioso certamine contendentibus. Fecialis videns iterum labare plebis animos, (quos anteà pacis denunciatione nonnihil emolliuerat) & Ketti verbis velut furiarum stimulis instinctos, à salute quam priùs amplexuri videbantur, denuò ad scelus nequitiamq́; deuolui, castris excessit. Multiq́; eum mortales consecuti sunt, qui abiectis prioribus consilijs armisq́; depositis, Regis se fidei permiserunt. Hij omnes vnà cũ Prætore & Thoma Alderichio in ciuita-

tem ingressi.

Prætor cõtinuò portas obstrui iubet, præcipuè verò eam quæ Episcopalis seu Pontificia nũcupatur, quòd illàc è vestigio (nisi celeriter huic consilio obuiã itum foret) seditiosi in oppidum irrupturi viderentur. Ad hæc omnes generosi quos anteà diximus à Kettianis in carcerẽ coniectos, leuati vinculis & è custodia emissi fuêre, adhibitique in consilium, quæsitũq; ab illis quî potissimùm hostiũ impetus retardari possent: rationesq; initæ vrbis defendendæ, ne perditorũ introitu ac militari licentia omnia diriperentur. Placuit ad extremum ciuitatem quaquà versus muniri, portas murosq; asseruari, custodias vigiliásq; disponi, itinera intercludi, quò cõmeatus supportãdi facultate vndiq; incisa atq; prærepta, coniuratorum animi cibariorum inopia, & bellandi tædio perculsi languescerent.

His de rebus, dum remotis arbitris multa inter se (vt fit) deliberabundi ac consultantes egissent, trepidi à portis nuntij superueniunt, rem atrocem incidisse prædicantes. Multos esse ciuium qui se horum scelerum communione constrinxissent: ex his nonnullos, è Kettianis militibus quamplurimos, in vrbem intromisisse. Cùm hoc tantum repentini periculi præter opinionem contigisset, & seditiosi in vrbem ingressi, cuncta protinùs direpturi viderentur, isque metus omnium animos perstringeret, à primoribus vrbis facilè impetratum est, vt generosi denuò in carcerem concluderentur. Ne fortè conspectis ijs in ciuitate solutis, ac demptis (quæ recẽs iniecta fuere) vinculis

vinculis, seditiosorum animi furoris & irarum pleni, ad cædem & sanguinem irritarentur. Conuocati omnes atque iterum in custodiam conclusi. Posteà tamen intellectum hostes vrbe qua venerant, egressos, in castra recessisse. Prætor ac primores hoc periculo defuncti videntes coniuratos omnium iam fortunis vndiq; perniciem ac interitum machinari, totos se in ciuitatis conseruandæ cura defigũt. Quamobrem decem maioribus tormentis versus hostes in fossa (quæ castello circunditur) directis, & ad vrbis defensionem (si qua vis ac impetus fieret) quibuscunq; in locis, aptè dispositis: ac potissimum in ijs quæ vetustate iam dilapsa corruerunt, custodias vigiliasq; constituunt. Quibus protinùs ibidem consistere iussis, vt si qui nocturnus hostium terror incideret, continuò lapidibus, telisq; disiecti, vrbe portisque depellerentur: cætera multitudini imperatum, vt ad quemuis euentum armata omnis in foro, & in transuersis viarum diuerticulis præstolaretur.

Et quoniam apparebat tormenta (quæ quidẽ priùs diximus in fossis & murorum ruinis defixa,) nec hostibus multum obfutura, nec ciuibus quicquam ad defensionẽ opis allatura, idcircò Prætoris imperio ea omnia in planiciem cõfestim deuecta sunt: ijsq; prata quæ inferiori vrbis parti subiacẽt, celeriter instructa. Noxq; ferè tota quæ insecuta est, crebris atq; infestis vtrinque tormentorum emissionibus absumta fuit. Postero die cõiurati vicissim cernẽtes, ex illo nocturno tumultu, plus vrbi terroris quã cladis illatũ (prop

tereà quid glandes quæ è bombardis emitterentur, ciuitatem transuolantes, damni nihil fecissent) tormentis quæ habebant omnibus è summo in planum deductis, iisq; ad radices montis defixis, vrbem quatere de integro cœpêre.

Verùm enimuerò quòd non ita multò post totis castris cibariorum inopia premi cœptum est, quò commodiùs posset ex finitimis locis commeatus subuehi, inducias cum ciuibus pacisci decreuerunt. Iacobum quendam Gulielmum, & Radulphum Suttonum, homines impurissimos, ac de infima ciuium Noruicensium plebe postremos, huic muneri defungendo præfecerunt. Hij protinùs illinc cum induciarum vexillo ad portas profecti, & permissu ciuium ad Prætorem & Senatum introducti, demùm ita locuti traduntur.

" *Dux noster Kettus, eiusq; commilitones, ab hac " ciuitate & à vobis Prætore, patribusq; paucorum " dierum pacem & inducias deposcunt. Quò sibi per " vrbẽ (sicuti nuper fieri consueuit) detur commeatus " supportandi facultas. Quam vtiq; nisi concesseritis, " per vim se in oppidum irrupturos, atque cuncta ferro " flãmaq; deleturos denunciãt: Prætor ad hæc respõdet.*

" *Proditores esse illos tæterrimos, perfidia & omni " inaudita nequitia coopertos. Nolle se eorum iniqissimis " postulationibus quicquam deferre: nec si velit, " licere quidem: præsertim illis (hominibus qui vnquã " post homines natos exstiterunt) turpissimis. Tot " illos, tanta ac tam intolleranda facinora suscepisse,*

vt

vt non ſolum è ciuitate excludendi, verumetiam ex finibus humanæ naturæ (ſi fieri poſſet) penitùs exterminandi viderentur. Regiam ab illis Maieſtatem imminutam, patriam vaſtatam, Noruicenſem penè omnem ciuitatem quaquà verſus depopulatam, ſibi poſteriſqué æternum ſceleris & perfidiæ dedecus inuſtũ, per vim ac nefas vexata, polluta, perturbata, diſſipata omnia: tamen vt in ciuitate admittantur rogare? vt ſint eo iure quo ciues? fructuum ac munerum diuinorum participes? inopiæ demum vt ab his ſubueniatur deprecari? Quid? non pœnitere ſcelerum quibus ſe obſtrinxiſſent? ne pudere quidem? Enimuerò ſtatuere non poſſe ſceleratioréſne ſint qui hæc patrârint, an impudẽtiores qui iſtæc poſtularint, Sperare verò ſe à Prætore, & eodem Prætore, quem nuper carceris contumeliam perferre coegerunt, ab hac vrbe, quam funditùs excíſum cupiunt, à populo Noruicenſi, cui vim ac belli terrorem vndique intulerunt, annonam & commeatum (veluti furoris pabulum) ſubminiſtratum iri, cuius tandem dementiæ videri? Eant ergò eant, & Ketto conſceleratorum flagitioſiſſimo duci hæc renuntiẽt. Ciues Noruicenſes Regiæ Maieſtati, non patriæ proditoribus & belluis immaniſſimis obtemperaturos. Se ne tanti quidem facere pericula & terrores, quæ vrbi ab illis intenderentur. Irrumpant, vaſtent, deleant, exſcindant, proſternant, depopulentur omnia, dummodò vindicem ſciant & vltorem Deum, & tantorum tandem conſcientia ſcelerum perhorreſcant. Daturos enim pro-

" culdubiò eas propediem pœnas,quas ipſimet ſibi furo-
" re & amentia contraxiſſent.

His in caſtra ad Kettum & comites celeriter perlatis, impotenti ira odioq́ (tanquam œſtris) perciti, clamore truci ac infeſto vociferantes de colle decurrerunt. Cumq́ propè ad portas perueniſſent, omni vi connixi ſunt in vrbem irrumpere, ſed telis ſagittiſq́ repulſi, eo conatu deſtiterunt. Ac tum quidem quicquid erat tormentorum, (quæ anteà diximus in ſubiectos vrbi campos delata) id omne à noſtris in hoſtes effuſum: cæterùm in magna tormentarij pulueris inopia & libratorum imperitia, parùm aut nihil ſanè profectũ. Verumetiam multi ſagittis confixi vulnerabantur, quæ cùm in terram frequentes decidiſſent, puberes ruſticani (quorum erat numerus ingens) & alij de fece homines ſordidiſſimi eas legere ſolebant & ad hoſtes deferre. Adeoq́ omnes exarſerant animis, vt inermes etiam pueri (perindè ac ſi vis quædam illos à ſenſu mentis abſtraxiſſet) paſſim diſcurrentes, omni verborum contumelia noſtros laceſſerent.

Addebatur huic maledictorum importunitati facinus odioſum & immane. Etenim (legentibus tamen honos præfandus eſt) quidam ex illis clunibus detectis, & ad ludibrium in noſtros verſis, truci clamore ac vlulatu cuncta complentes, palàm, ſpectantibus omnibus, ea fecerunt, quæ ab homine verecũdo ſcribi non poſſunt. Sed natibus tranſiectis, nonnulli dignas (vti par fuit) ſceleris pœnas dependerunt.

Quinetiam ferunt quosdam ex illis sagittas in corpore defixas (horrendum dictu) ipsos suis manibus è recenti vulnere extraxisse, illasq́ (ita vti erant) cruore & sanguine stillantes, ex coniuratis ijs qui circumsteterant dedisse, quo in nostros refunderētur. Tanta inerat in omni penè ætate cuncta delendi libido, tantaq́ sanguinis hauriendi sitis.

Intereà verò cùm ex altera parte ciuitatis horribilis clamor oriretur, AD ARMA, AD ARMA, ,, *Ciues si viri estis* AD ARMA: *hostes in vrbe sunt:* ,, *illucq́ omnes de repentè, vti trepidantium mos est* ,, *vbi maximè tumultuantium voces, strepitusqué exaudiuntur, concurrissent: coniurati de superiore loco omnia contemplātes, & oppidanos raros in muris, & pro portis conspicati, extemplò eam partem ciuitatis quam defensoribus vacuam vidissent inuadere statuerunt. Ibi pueri (de quibus anteà diximus) & ex illa colluuione agrestium turba ingens, rem ausi sunt non modò visu mirabilem, sed & auditu profectò incredibilem. Namq́ inermis cæteróqui multitudo, pars fustibus & gladijs, alij baculis, sparis, aut lāceis, (vt quemq́ casus armauerat) instructa, in fluuium quo vrbs ad portam (quæ Episcopalis appellatur) alluitur, præceps se demisit. Quem intrepidè tranantes. & ad portas tumultuosissimis clamorib. vociferabūdi deuolātes, omniū mētes tanto horrore perfuderūt, vt nullus penè exsisteret qui non eum diem sibi vrbiq́ fatalem futurum crediderit. Itaq́ pauidi ferè omnes*

consternatiq́

consternatiq́; diffugerunt, & qua cuiq́; dabatur iter in domum ac tectorum abdita (vrbem indefensam relinquentes) obrepserunt. At coniurati omnibus portarum claustris reuulsis, quodcunq; tormentorum & instrumenti militaris reperiebãt e ciuitate in castra transportarunt. Ibi cùm è nostris nonnulli ex harum rerum miserabili intuitu, dolore ac commiseratione perculsi, voce flebili, ac oculis lachrymantibus, hanc tantã à ciuitate calamitatẽ deprecarentur: à pueris, & rusticanis, qui ludibriũ ds circumsteterũt, proditores appellati, ac indignissimum in modum omnibus probris maledictisq́; lacerati, afflictiq́; fuêre.

Sed enim patefactis iam (vt anteà diximus) portis, cùm omnia seditiosorum audacia violentiaq́; permiscerentur (frequentes enim è castris in oppidum conuenerant) Fecialis (namqué adhuc in vrbe fuerat, necdum dies vltima à Maiestate Regia multitudini præstituta, ante quam liceret sine fraude ab armis discedere præterierat) cum Prætore in forum magna
" multitudine ciuium circumfusus deuenit. Ibi Regis
" nomine denuò denuntiat vti arma deponant, castra
" relinquant, domum (quisque suam) decedant, miseri-
" cordia & clementia Regia supplices vtantur, si fece-
" rint saluos se fore, omnisqué supplicij securos: alio-
" quin nihil aliud nisi acerbissimos cruciatus, mortem,
" extrema denique omnia exspectanda. Huic (cùm dixisset) arrogãter sanè & asperè à seditiosis succla-
" matum est: Iret in malam pestem malumqué cru-
" ciatum, cum suis inanissimis pollicitationibus: insa-

nire

nire ipsum qui talibus blanditijs in illorum aures in- ״
fluens, consideret eos verborum lenocinijs delinitos, ״
oppressos ad extremum & circumuentos iri. Istiuſ- ״
modi verò misericordiam detestari ſe, & modis om- ״
nibus exſecrari, vtpotè quæ extrinſecùs lubrica & ״
inani impunitatis obiecta ſpe, penitùs omnem inſidio- ״
ſiſſimè ſalutem præcidat & amputet. ״

Fecialis videns cunctos furori & nequitiæ veluti mancipatos iam & addictos, nec poſſe vllo vel ſupplicij metu, vel impunitatis ſpe, de ſceleris cogitatione deduci: infecta re, vrbe confeſtim excedens, ad curiam reuertitur. Protinùs à cuius diſceſſu coniurati Leonardum Sothertonum ad ſe acciri iubent, quò illi vincula inijcerentur, quòd is ſe comitem feciali in itinere coniunxiſſet. Sed Sothertonus re intellecta, veritus ne inſana & turbulenta plebs, odio quo in omnes bonos incitata flagrabat, corporis illi carnificinam, necemuè infligeret, clanculum apud ſuos in ciuitate delituit. Deindè Kettus prætorem, Robertum Watſonum, Gulielmum Rogerum, Ioannem Homerſonum, Gulielmum Bramptonum, & alios complures comprehenſos, è ciuitate in caſtra, atque indè in cuſtodiam deduci iubet. Quamobrem omnibus catena iniectæ, atque in montem Surræium concluſi, ibique ad extremum coniurationis diem in carcere, ac vinculis detenti, tandem pars dimiſſi, pars verò crudeliſſimè interfecti ſunt.

Dum hæc & huiuſcemodi in caſtris tumultuoſiſſimè gerūtur, Kettus cernens eò iam rē deuolui, ne-

ceſſe

cesse vt sit illi aut cruenta victoria contra patriam potiri, aut dignum moribus factisq; suis exitum propediem sortiri, commodissimum suis rationibus existimauit, si copiæ quàm possent maximæ contraherentur. Quamobrem omnes vndiq; qui conciri poterant fugitiuos, & homines tam à re quàm à spe derelictos, præmijs ac pollicitationibus illexit, vt sese ad societatem huius exsecrandi tumultus adiungerent. Itaque incredibile est, quantam & quam penè innumerabilem facinorosorum hominum multitudinem de repentè conflauerit.

Attamen ciues indignè ferebant Prætorem suum virum optimum & integerrimum, à flagitiosissimis sicarijs, & sanguinis vt iam videbatur sitientissimis vinciri, & vincto insuper carceris contumeliam & dedecus impingi. Metuebant etiam ne tandem ab illis crudelissimè per vim morte mulctaretur, eò quod pars eorum multa atrocia illi minitarentur: pars verò honestissimi viri nomen scurrili & insulso ridiculo, necnon periculoso (vtpotè quo mors illi quodammodò portẽderetur) perstrinxissent. Nam cũ CODDVS *nominaretur, piscis autem sit marinus, quem nostrates* COD *appellant (qui idem Latinis Capito nũcupatur) in Prætoris optimi nomine ac periculo ansas ad risum & ludibrium alter alteri inuicem subministrantes, identidem clamare & vociferari solebant, vti omnes crastinò conuenirent, Capitonis caput eo die publicè in castris denario venũ iri. His de causis veriti, ne à seditiosis grauiùs aliquid in eum*

sta-

ſtatueretur, Prætoris de ſe optimè meriti periculo mirificè perturbati, ad Thomam Alderichium certatim de hac tam importuna audacia, violentiáque effrænata queſtûm venerunt. Fuit hic Alderichius vir (vti antè diximus) omnibus vehementer charus, tantúmque prudentia, grauitate, & modeſtia perfecit (erat enim impigro atque acri ingenio) vt immaniſſimis etiam hoſtibus illius nomen plerunque terrori exſtiterit. Nam cùm illum omnes magnoperè dilexiſſent, ſingularem eius humanitatem ac modeſtiam admirantes, in tantam (etiam apud ſeditioſorum principes) authoritatem breuî peruenit, vt eius neque conſilium, neque incœptum vllum fruſtrà vnquam ceciderit. Itaque multis bona, quæ per vim à coniuratis adempta fuerant, illius opere reſtituta ſunt, multíque rebellium peſtiferi conatus eius prouidentia ac ſedulitate reſtincti. Hic igitur cùm quanto in diſcrimine Prætoris ſalus ac vita verſaretur, intellexiſſet, indignitate rei permotus, ad Kettum in caſtra perrexit, monet vti Prætori vincula adimeret, eumqué è cuſtodia liberaret. Ad hæc Kettus cùm veluti cogitatione defixus, verbum nullum emiſiſſet: Alderichius clara voce inclamans, Non te „ pudet proditor nequiſſime, non dico hominem inno- „ centiſſimum, ſed Prætorem, id eſt Regiæ maieſta- „ tis vicarium fideliſſimum, carcere ac vinculis coër- „ cere? Adeóne ferox & cruentus es, vt cùm om- „ nium fortunas ac bona luxu ac libidine diſſipaueris, „

ſatiari

satiari iam non potes nec expleri, nisi ad extremum innocentium etiam sanguinem exsorbueris? Quin ergo homo omniũ quos terra sustinet sceleratissime, eum confestim de custodia deduci iubes?

Hæ verborum tanquam faces acriter in Kettum intentæ, tantam siue hominis qui loquebatur verecũdiam, siue, quod verisimilius est, ex scelerum conscientia metum ac formidinem incusserunt, vt quod alij precibus atq; omni contentione impetrare nequissent, id ille minis ac orationis grauitate perfecerit. Cuius prudentia Prætor libertatem adeptus etsi prorsus omnem illã turbulentissimi temporis procellam deuitare non potuerit, tamen & carceris acerbitatem & vitæ periculum fœlicissimè subterfugit. Quamobrem facta illi vltrò citroqué in ciuitatem commeandi facultate, multis posteà ciuium in ijs malis quæ tum vrbẽ oppressere subsidio fuit illius probitas & industria. Et quoniam omni tempore ad gubernacula ciuitatis sedere nequibat (quippe qui plerumq; perpetuò in hostium castris commorari coactus fuerat:) Augustino quodam Stuardo (in illius locũ suffecto) omnem vrbis defendendæ curam (se absente) delegauit. Qui quidem ascitis sibi Henrico Bacono, & Ioanne Atkinsono vicecomitibus, ciuitati diligentissimè præfuit, omnesqué oppidanos (nisi qui fortè immaniores exstitissent) in officio facilè continebat.

Cæterùm hic operæpretium erit referre, quam tristes & tetrici Iudices exstiterunt in eos quos captos, & in vinculis detentos, omni ludibrio & ignominia

minia crudelissimè afflixerunt. Quorum tanta fuit atrocitas & nequitia, vt quos singulari primum & inaudito scelere violassent, eos ad extremū diuexatos, & acerbissimis affectos iniurijs, stolidissimæ & insanissimæ multitudini iugulandos obiecerint. Indicto namq; die, quo comprehensi veluti rei in publicum producerentur, vt præpostero Iudiciorum more quæstio de ijs exerceretur: Kettus palam omnibus inspectantibus, arborem quam vocāt REFORMATORIAM *conscendens, (ordine vnoquoque nominatim citato) ab asseclis & scelerum conscijs qui circumfusi steterunt, sciscitari solebat: quidnam illis videretur? Ibi furiosissimi nebulones, de vita innocentissimorum hominum quæsitores ac iudices constituti, si nihil de reo comperissent,* BONVM VIRVM *eum esse,* BONVM VIRVM, *& absolui debere conclamârunt. Sin autem tenuissima alicuius leuissimi criminis suspitione, illius qui nominaretur fama perstricta fuisset, aut quæuis vel minima res reperiretur, qua fortè quempiā ex illis aliquando offendisset,* SVSPENDATVR, SVSPENDATVR, *respondet aliquis cuius voce cætera plebs veluti furiis instincta, tametsi hominem albus aterue fuerit penitùs ignoraret (vtpotè cuius anteà nomen ne audierit quidem) tamen idipsum semper vociferari consueuit.*

Atque hunc in modum proditores pestiferi, non iudicio & ratione ducti, ne sui fortè dissimiles viderentur) sed cæco ac repentino quodam impetu animi (quasi turbine) correpti, vno persæpè verbo,

& vesano veluti furoris nutu, viris integerrimis miserrima & crudelissima supplicia inflixere. Tanta certè vis morbi, atque vti tabes omnium animos inuaserat, vt alienatis propé sensibus; & tantorum scelerũ atrocitate stupefactis omnia iura diuina & humana immani furore & audacia polluerint.

Paucis ab illo tempore interiectis diebus, rei militaris præfectura, belliqué administrandi potestas, GVLIELMO PARO *Marchioni* NORTHAMTONIENSI *ex imperio Regis delata est: iussumqúe vt protinus Noruicum contenderet, daretqué operam vt quoniam hij tanti furores, clementia ac mansuetudine, consopiri nequiuissent, Kettianos perindè ac proditores & Maiestatis Regiæ hostes immanissimos, ferro flammaqué persequeretur. Northamtoniensis ex sententia rebus omnibus paratis compositisqué, cum mille quingentis militibus (sicuti imperatum fuit) paulò post Norwicum proficiscitur. Erant autem illo in exercitu reguli duo, Sheffeldensis, & Wentworthensis, præterea Anthonyus Denny, Richardus Southwellus, Radulphus Sadlerus, Ioannes Gatesius, Thomas Pastonus, Henricus Bedingfieldus, Ioannes Suliardus, Gulielmus Walgrauius, Ioannes Cutzius, Thomas Cornewalleysius, equestris ordinis viri. Ad hæc Armigerorum, & generosorum, tam Anglorum quàm Italorum, cateruæ splendididissimæ.*

Cum iam mille tantùm ab vrbe passuum abesset

set Marchio Northamtoniensis, fecialem confestim præmisit, qui vrbi (sicut mos est) nisi paruisset, bellum indiceret. A quo omnibus quæ fieri consuescunt, in ciuitate promulgatis atque transactis, Augustinus Stuardus vrbis Proprætor, celeres protinùs nuntios demittit, qui Coddo Prætori renuntiarent (inuitissimum hunc anteà diximus in Ketti castris detentum) quæ mandata Regio nomine ciuitati à Marchione Northamtoniensi proponerentur. His eadem qua profecti sunt celeritate reuersis, demùm feciali à Prætore responsum. Nihil sibi vnquam in vita „ accidisse tristius, quam hæc mala quæ à seditiosissi- „ mis hominibus inuecta, patriam ac ciuitatem Norui- „ censem, antea florentem, iam penè inexpiabili scelere „ peruertissent. Se (quantum humana ratione prouide- „ ri potuit) omni spe adnixum, vti hij tumultus primo „ quoquo tempore profligarentur: nequisse tamen præ „ scelerum rabie quibus implicatæ omnium mentes te- „ nerentur. Carceris se terrorem, mortis pericula, om- „ nes denique acerbitates pertulisse, ac nunc quidem ab „ hostibus vndique circumseptum teneri, alioquin (si- „ cuti par erat) ad Marchionem Northamtoniensem „ confestim venturum fuisse. Verum enimuerò quò „ faciliùs ciuitatem in officio contineret, eius tuendæ „ auctoritatem, Augustino Stuardo homini industrio „ delegasse, ne fortè se absente, plebs per impru- „ dentiam laberetur. Vrbem in illius potestate futu- „ ram, sequé (si Kettus permitteret) libenter ad eum iter „ in castra suscepturum; & suas ciuitatisqué fortunas „

" eius fidei permissurum. Hijs properè per fecialem ad
" Northamtoniensem delatis, Proprætor continuò cum
" vicecomitibus ac magno ciuium numero subsecutus,
" in Northamtoniensis castra concessit. Cui ense tradito
" (insigne is est Regiæ Maiestatis & potentiæ, atq; in
" maximis Angliæ ciuitatibus prætori semper præfer-
" ri consueuit) demonstrat quemadmodum Prætor ipse
" (quod maxime in votis erat) venire nequiret, se ta-
" men atque primores ciuitatis suæ adesse, qui vrbem,
" se, suaq; omnia in fidem atq; potestatē Regiam trans-
" daret: fateri permultos oppidanorum exstitisse, qui
" deterreri non potuerint, quin cum his consentirēt, ma-
" ximam tamen optimorū ciuium partē in fide ac officio
" permansisse, neq; se cum reliquis coniunxisse, neque
" contra Maiestatem Regiam omninò coniurasse, hanc
" paratam esse, & imperata facere, & eum exercitumq;
" in ciuitatem accipere. Northamtoniensis oppidanorū animos verbis confirmauit, pollicitusq; est sibi ciuitatem curæ futuram, magnam se habere spem, fore vti hij tanti furores, quibus nunc omnia arderent, breui compescerentur. Quæ cùm dixisset, Southwellio ensem tradidit: quem ille (qui honos semper à nostris Præfectis regijs antiquo more & solenni defertur) nudo præ ferens capite, Northamtoniensi in ciuitatem præibat. Qui per portas D. Stephani ingressus, protinùs indicit vti omnes ad se in forum conuenirent. Ibi diu deliberatum, multaq; à multis tam ad vrbis defensionem, quàm ad hostium impetus retardandos excogitata. Tum vigiliæ in muris, & proportis ex-

cubiæ

cubiæ, omnibusque in locis (si quæ fortè infirmiora videbantur) armati ad quemuis euentum collocati.

His constitutis rebus atq; peractis, Northamtoniensis sub noctem in domum Proprætoris venit : ibiq; cum cætera multitudine Nobilium ac Generosorum cœnatus est. Peracta cœna, cuncti in illis ædibus, etsi itineris tædio, ac æstu languidi, armati tamen (ne incauti opprimerentur) ea nocte conquieuerunt.

Atque hîc casúne, an consilio euenit, nondum satis comperi, factum tamen est, vt Itali quidam cum magna coniuratorum manu (multis vtrinque vulneribus acceptis & illatis) conflixerint. E quibus vnus cùm intrepidantius se in medios hostes inferret, vir fortissimus, primùm multitudine circumuentus, ad extremum captus, & ignominiosissima morte affectus est. Nam vestibus omnibus detractis, & armis (quibus indutus erat sũtuosissimis, & affabrè sanè factis) nudum eum (multis tamen prius affectum probris & contumelijs) de Quercu in arce Surreiensi suspenderunt. Magnum equidem omnes acceperũt dolorem ex tam crudeli ac miserabili morte optimi viri, ac militis præstantissimi, hancq; tam atrocem ignominiam ab illo (si licuisset) pecunia (quanta certè æstimari non potest) libentissimè redemissent. Verum tamen ex huius calamitate, statim initio perspectum, qualis & quam detestabilis in ijs qui contra patriam scelerata arma sumserunt inesset immanitas. Quanquam non ita multò post consilio diuino (neque enim

malos diu consistere patitur inultos innocētium profusus cruor) Caymus ipse qui author huius tam diræ crudelitatis extiterat, eodem genere mortis, etsi nimium seras, dignas tamen tam exsecrabili sæuitia pœnas suscepit.

At enim Northamtoniensis nocturnos hostium in vrbem introitus metuens: iussit vt custodiæ, & vigiliæ (quas anteà diximus diuersis in locis dispositas, in muris, & pro portis, constitisse) acerbius, & diligentiùs (quam vulgò fieri consueuit) circumirētur. Quò (nostrorum tum oculis tum animis in omnes hostium conatus paratis atq; intentis) si quæ fortè nocturni tumultus procellæ exsuscitarentur, eorum consilijs facillimè, ac nullo negotio occurri possit & obsisti. Quod quidem à centurionibus sedulò factum fuit, cæteriq; omnes milites in foro excubabant, qui magna lignorum strue exstructa, eandem incenderunt, ne si quid fortè contingeret, nostri tenebris & locorum inscitia impediti, hostium insidijs, imprudentes & incauti circumuenirentur.

Edwardus Warnerus (equestris ordinis vir) & tum tribunus militum (Mareschallum vulgo appellant) tesseram dedit. Thomæ autem Pastono, Ioanni Clero, Gulielmo Valgrauio, Thomæ Cornwaleisio, Henrico Bedingfeldio (exploratæ virtutis, atq; prudentiæ viris) diuersæ vrbis partes ad defensionem ipsius distributæ sunt. Qui omni studio rem complexi, summaq; cum alacritate officio functi suo: tùm huc & illuc, perpetuò circūcursitātes, nostrisq;, nūc voce,

nunc vultu, nũc labore, & alacritate ipſimet ſua, vim & aculeos addentes, peſtiferos rebellium conatus prudentiſſimis conſilijs anteuerterunt,

Porrò cunctis iam rebus ex ſententia confectis, Northamtonienſis, quiq; cum illo venerant omnes (ijs ſolummodò exceptis, quibus, vt diximus, propugnãdæ vrbis cura incubuit) corpora diurno feſſa labore, quieti tradere conſtituerunt.

Iamq; ſuaui ſopore, noſtrorum hominum membra deuinxit ſomnus, cùm concubia ferè nocte coniurati, ac ſi iamiam in vrbem irrupturi forent, terribili tormentorum tonitru, horrificiſq; omnia circum clamoribus permiſcuerint. Qanquam certè percommodè ea in re accidit, vt ferreæ pilæ, quæ maioribus è tormẽtis in vrbem diſploderentur, perpetuò ſupra noſtrorum capita volantes, nõ magnoperè nocerent, ſiue eas ignis vis, impetuſq; violentiùs abſtulerit, ſiue libratorum manus infida (nam ſunt qui pecunia corruptos putent) tormenta ſua altiùs aliquantulum quam expediret, de induſtria direxerint. Quæ quidem dum hunc in modũ (quamuis ſemper ſine damno) creberrimè tamen ab impuris importuniſq; latronibus exercerentur, continenti fragore, reboatuq; horriſono tantum terroris inuexerant, vigiles vti noſtri qui in muris, quiq; in portarum ſtationibus conſtiterunt, (AD ARMA) ſæpiùs conclamarent. Idqué cum crebrò fieret (neque enim hoſtes vnquam furere deſtiterunt) Northamtonienſis qui ſe, ſi quid in vrbem tumultuoſius

coniurati machinarentur, protinùs acciri iusserat, à Tribuno militum excitatus, ijs quos in excercitu habebat nobilibus ac generosis stipatus, in forum descendit. Deinceps quò paucitati atque infrequentiæ militum prospiceretur, oppidumq́ facilius propugnari posset, concilium cœperunt huiuscemodi: vti omnes aduersæ ab hostibus portæ, murorumq ruinæ obstruerentur, rati sic nec militem ad mœnia defendenda defuturum, si copiæ augustiùs contraherentur & hostem (sine periculo) vrbis introitu arceri posse.

Rebus hijs instituì iam cœptis, & ad exitum penè perductis, seditiosi ad vnum ferè omnes, & rapidissimi torrentis more è speluncis deuoluti, dissonis cum clamoribus, atque vlulatibus feris, inconditisqué, ad vrbem decurrerunt. Ibi ferro, igniq́ portas comburere, atq exscindere conantur alij, alij muros conscendere: fluuium tranare nonnulli: multi per loca humiliora, & vetustate collapsa mœnia, in oppidum sese inijcere. Contra nostri omnia moliri cœperunt: magnaq́ vi contendere: ingressum hostem vndiq́ fortiter repulerunt: aduentantem iam, & influentē, viriliter represserunt: hastis, sagittis, gladijs, omni telorum genere profligarûnt: eoq rem deduxerunt, vti fractus paulatim atq imminutus irruentium vigor, fluctuare aliquantulum incœperit. Cæterùm pugna fit inflammatissimis vtrinq animis, sæua, peratrox, cruenta, (si qua alia) dum in vrbem per vim infundere se niterentur hij, nostri autem illos omni aditu prohibere. Itaque ad horas ferè tres, acerbissimis inter se confli-

ctati odijs decertarũnt, commissumq́ acrius (suprà quam quis crederet) & ardentiùs diuersis in locis prælium: euentu certè adeò dubio, & ancipiti, vt nisi nostrorum hominum ad repugnandum ardor mirificus, Pastonij verò, Valgrauij, cæterorumq́ue equitum peregregia virtus, & planè inexsuperabilis extitisset: ea nox nostris proculdubiò vna omnium calamitosissima contigisset. Tanto siquidem furore rebellium mentes ignitæ atque incensæ fuerunt, tantaq́ bellandi libidine, vt quamuis mortiferis concisi vulneribus, pugna tamen abstinere noluerint, sed semianimes, & suo atque alieno, immersi cruore, ad extremum vsque spiritum nostris indignabundi restiterunt. Multi etiam pectoribus ferro transfixis, & fœmorum neruis, atq; poplitibus incisis (horresco referens) genibus innixi tamen, tam diris exagitabantur furijs, nostrorum vt nates atque crura intermortuis iam penè manibus & planè exsanguibus conuulnerarent. Verùm enimuerò nostri inclinatam iam tandem hostium vim & subdebilitatam animaduertentes, impetu adeò vehementi sese intulerunt, vti sustinere repugnantes diutius, aut consistere nequierint, sed viribus vndique protritis atque contusis, ingenti cum strage suorum (trecenti enim in illa pugna ceciderunt) ex oppido expulsi, reiectiq́, in peruinuisa cubilia denuò sese condiderint.) Quo nostri prælio defuncti, (paucis ex suis desyderatis, vulneratis verò paulò pluribus) aduersus omnes hostium insidias securi, id quod supererat noctis (su-

perfuit autem non multum) quieti dederunt.

Crastinus autem vbi illuxisset dies, ex oppidanis nonnulli ad Northamtoniensem detulerunt, permultos esse coniuratorum in Ketti castris, quorum in animis omnis iam furor restinctus deferbuisset, hos perfacilè & nullo negotio impelli posse, vt ab illa consceleratа perditorum hominũ societate desciscentes, ad officij cogitationem & salubriora consilia sese traduci sinant. Pertæsum enim iamdiu scelerum quæ perpetrassent, præstoq́ esse ad portas Pockthorpenses, quatuor vel quinque millia hominum, qui nihil aliud exspectent, nihil desiderent, nisi pacem & veniam quæ si iam tandem ab illo proponeretur, confidere se illos è vestigio arma abiecturos, & Regiæ se clementiæ misericordiæq́ permissuros. Northamtoniensis ex hoc nuntio, incredibili sane lætitia ac voluptate perfusus est, vtpote qui maluerat facilem & incruentam reportare victoriam, quam (etsi perduelles essent & nocentes) lugubrem tamen, & ciuili sanguine respersam. Fecialem vnà cum Tubicine confestim dimittit, iubet fidem vti Regiam interponeret, impunè fore omnibus qui ab armis recederent. Hij continuò ad portas Pockthorpẽses progressi, neminem tamen illinc inueniunt. Verum fecialis buccina signum dat, ad quod cũ ab hostibus effusissimè de monte decursum esset, Flotmannum quendam (hominem ferum & immanem) conspicatus. (princeps enim de colle descenderat) clara voce fecialis consistere iubet. Quærenti quidnam esset?

esset? & cur tubæ cantu illos ad colloquium conciuisset: Fecialis: Abi (inquit) & à Marchione Northamtoniensi, huius belli præfecto, tuis renuntia: Maiestatem Regiam monere, vti iam tandem resipiscant, & his tantis furoribus finem imponant: si fecerint saluos se fore, & illius clementia tutos, & incolumes, neque cuiquam quod admisisset sceleris, fraudi futurum.

Ad ea Flotmãnus (vt erat volubili semper lingua, & ad petulantem loquacitatem celeritate quadam præcipiti) superbè minaciterque respondisse fertur: Quod ad Northamtoniensem attinet, se ne tanti quidem facere, nullius neq; virtutis, neq; consilij, neque fortunæ virum, sed eum contemnere, & pessimè odisse, tanquam infamem, leuem, impurum, atque alienæ semper opis indigẽtem: perfidia deniq; atq; omni proditionis turpitudine delibutum: Regiæ salutis, dignitatisq; propugnatores se semper acerrimos extitisse, eaque mente perpetuò futuros, illius vt incolumitate suas, omniumq; bonorum fortunas inniti arbitrentur. Arma se induisse, non contra Regem, sed quæ Regi, sibiq; in posterum salutaria futura confidant: neque vlla, vel concepti sceleris conscientia, vel læsæ Maiestatis dedecore illigari. Ecquid enim aliud conari? quã regium nomen, maiestatemq; defendere? cõmuni saluti prospicere? legũ libertatisq; iura tueri? semetipsos, coniuges, liberos, fortunasq; suas conseruare? rem deniq; publicã (indignis vexatã modis) ab inimicorũ suorũ detestabili superbia, libidine, crudelitate, vindicare? Proin

" *Proin culpæ expertes à pœna itē immunes ac liberos*
" *esse debere. Nam quod persplendens ille præco mul-*
" *toq́; perinsignis auro, ad speciem præclara sibi quædā*
" *& magnifica dudum proposuisset : ideo sanè fieri*
" *consilio, vt aut insidiosa pacis conditione, libertatis*
" *recuperandæ studia restingueret: aut ipsos salutaribus*
" *quibus septi fuerant præsidijs nudatos, omniqué ope*
" *exclusos, truculentissimis belluis deuorandos obijce-*
" *ret. Impunitate igitur (inquit) tua qui deliquerint,*
" *fruantur per nos licebit : nos qui hijs armis, atque*
" *innocentia tecti nostra, securi tutique sumus, nullius*
" *vnquam misericordiam implorare decreuimus. Ete-*
" *nim postratam iam penè Rempub. & generosorum*
" *indies importunitate labefactatam, & impulsam,*
" *aut hijs conatibus, ex miserabilibus in quibus iam*
" *diu iacuit ruinis, ad pristinam dignitatem excitaturi*
" *sumus : aut (quod viros fortes, magnoq́; præditos ani-*
" *mo decet) capitis periculo audacter decernentes, in*
" *prælio (nequaquam prodita, quamuis oppressa liber-*
" *tate) morituri.*

Vix dum finem fecerat huius furiosissimæ oratio-nis (homo mortalium omnium perfidiosissimus) cùm repens de improuiso clamor omnem quaquà versus vrbem peruasisset horribilesq́; exaudirentur hominū trepidantium, & AD ARMA conclamantium voces, quibus omnium vndiq́; aures personauerunt. Namq́; hoc ipso tempore dum hæc ad portas Pock-thorpēses fierent, coniurati insanabili rabie ac perti-nacia incitati, per loca quædam propter infirmorum

hoſpitia in vrbem irrumpentes, hoſtilem in modum omnia ferro igniq; vaſtantes incedunt. Veruntamen à noſtris in planicie iuxta palatium Epiſcopi Noruicenſis celeriter accurſum eſt, ibiq; pugnatū diu ſanè atq; acriter, circiter centum & quadraginta hoſtium cæſi, & ex noſtris militibus aliquot, vtrinq; autē multi grauiſſimis vulneribus affecti.

Sed omnium oculos menteſq; miſerabili luctu ac horrore perſtrinxit DOMINI SHEFFELDII *mors indigniſſima. Hic dum (vt fit) generis ac dignitatis magis, quam ſalutis ſuæ memor, viuidus & ferox, reiq; gerendæ percupidus, in confertiſſimos hoſtes alacriùs & incautiùs pugnans inuehitur, fortè fortuna ab (rapido curſu circumagēdo) equo effuſus, in foſſam præceps deuoluitur. Ibiq; vir nobiliſſimus à ſicario ſceleſtiſſimo crudeliſſimè interficitur. Cumque hanc tam diram, & atrocem à ſe mortem, omnibus modis, quà præmia maxima pollicitando, quà nobilitatem, nominiſq; ſplendorem ſæpiùs indicando, depracaretur: tantum abfuit illorum vt animos, aut hominis, aut nominis commiſeratio ſubierit, vt eò ferociores extiterint. Poſteaqué de facto (velut glorioſiſſimo) inter ſe contendentes, ad laudem eius tam inuiſi facinoris, ita cuncti animis exarſerant, vt penè ad vim ventum ſit, cùm vtrinq; incenderentur ad decus & gloriā, quæ apud ſuos propoſita videbatur ei, qui homini ſplendidiſſimo fatale illud vulnus, ac mortiferum inflixiſſet. Sed omnium opinione, Fulcus cæteris palmam præripuit, qui palam prædicabat (De-*

[illegible]

um detestans) à se claua ictum interisse. Vtcunque fuit, vir clarus & honoratus, hoc tam tristi fato functus, occubuit. Et Fulco non ita multò post (vindice Deo) debita tanto sceleri præmia persoluta sunt.

Verùm enimuerò dici non potest quantum semper in vtramq; partem valeat ad victoriam amplissimorum virorum interitus. Etenim hostes cognito hoc tam lugubri casu, infestiores fieri cœperunt, & ad prælium committendum alacriores: nostri autem sensim animis imminuti, paulatim elanguescere: adeò vt cõiurati lætitia elati, magno vndiq; clamore quasi explorata iam victoria sublato, in vrbem (quà dabatur iter) nostros hostiliter insequentes inuolauerint. Qui partim multitudine oppressi (viginti enim penè millia coniuratorum erant: nostrorum autem mille tantũ quingenti) partim autem huius illustrissimi adolescentis clade perculsi, vrbe cesserunt: diuersisq; itineribus per deuia tota nocte inter saxa, vepres, & virgulta dilapsi, Londinũ tandem omnes reuerterũt.

At ciues tot tantisq; onerati atque obruti malis, cùm omnia vndiq; hostium plena essent, vim ac cædem, cunctaqué quæ in captis vrbibus fieri solent hostilia metuentes, omni spe abiecta è ciuitate diffugerunt. Tantoqué pauore plerumque omnium animi defixi fuerunt, vt multi mentibus simul luctu, metuq;, à sensu rerum suarum abalienatis, vxores & liberos, omnesqué fortunas in hostium potestate relinquerent.

Multi

Multi vero suã quisq; spem, sua consilia (communibus deploratis) exsequentes, quicquid esset auri, argentiué, & suppellectilis pretiosi, in cloacas puteosqúe demerserunt. Vrbem verò totam quaquàuersus perculit luctus & mulierum puerorumq; ploratus, qui cum hostium clamore, & flammæ sonitu, & ruentiũ tectorum fragore permistus, horrendo cuncta compleuerat sono. Nam coniurati statim à Northamtoniensis discessu tectis ignem iniecêre, isq; per domos vicosqúe horribili flamma diffusus, magnam vrbis partem celeriter absumsit. Etenim quæ erant ad vicũ Holmensem ex vtraque parte incendebantur omnia hospitiaqué quæ plebi inopi ac valetudinariæ destinabantur, tum Episcopalis, Pockthorpensis, Magdalenensis, Bearestretensis portæ, multaq; præterea varijs in locis ædificia conflagrauerunt.

Accidit autem peropportunè, vt eodem tempore, magni imbres de cœlo defluerent, quibus ignis celeriter restinctus, nequaquam tam passim, ac latè quàm hostes volebant peruagatus est. Ad hæc proditores diuitum domus ingressi, eas diripuerunt, exhaustas etiam nonnullas igni concremauerunt. Tantaq; & tam varia, nefandæ crudelitatis exempla vbique ædiderunt, vt iam non homines, sed immanes belluæ formam hominum indutæ, in vrbem ingressæ viderentur. Etenim satis constat, illa tempestate ciuitatis speciem, tam lugubrem, ac miserabilem exstitisse, cũ nihil aut oculis hauriretur, aut auribus cõciperetur, nisi vlulatus, cantusq; hostium dissoni, fletus

muliebris,

muliebris, virorum clamor, & huc & illuc discurrētium strepitus, tum ferrum, flamma, ruina, cæteraquè (quæ ne narrando minora faciam, prudens prætereo) vt non videntium solùm mentes oculosq; horror perfuderit, verumetiam audientium aures & animos incredibili mœrore perculerit.

Capta igitur hunc in modum à coniuratis vrbe, incensa, direpta, deserta, cùm omnia vndiq; (præterquam ab hostibus) solitudo occupauisset (nam qui in oppido remanserant, obseratis ianuis in intima ædiū sese abdiderant) Proprætor solus, velut ad spectaculum occidentis patriæ à fortuna relictus, consilij, & auxilij expers, cùm de summo ædium cuncta flammis ac ruinis vastata vidisset, ratus, hostes non ita multò post, sicut ædibus stragem intulissent, sic hominibus vicissim vim ac mortem illaturos, occlusis foribus domi se continebat.

At coniuratorum intereà manus ingens, velut agmine facto, per portas Augustinenses in vrbem irrupit, cunctiq; præcipiti cursu ad Proprætoris domum delati, fustibus & ijs quæ sors obiecerat baculis, armati, fores effringere conantur. Demùm ignis subijci cœptus, ad quem terrorem Proprætor cum cohorruisset, ianuam (namq; omnes serui in fugam se proripuerant) recludit. Protinùs illum comprehēdunt, palliumq; (quo tum fortè vtebatur detrahunt, proditorem appellant, necem deniq; minitantur indignam, nisi indicaret quo in loco Northamtoniēsis delituisset. Cùm ille discessisse omnes respondisset, eam vocem

cunct

cuncti clamore ac indignatione tumultuosissimè exceperunt, omniq; impetu in ædes irruentes, loca quælibet furacissimè perscrutantur. Deinde ad prædam dilapsi, spolijs onusti recesserunt. Sed multi, partim pecunia alijsq; rebus à Proprætore acceptis, partim cuiusdam hominis voce, qui illa intollerãda esse dixit, & furta ac flagitia omni supplicio vindicãda repressi, sarcinas oneraq; quæ prius asportassent denuò in officinas coniecerunt. Veruntamen permulti ciuium, quorum domus seditiosi intrarunt, cùm Northamptonienses tantùm quærere præ se tulissent, omnibus fortunis exuti spoliatiq; sunt. Præcipuè verò eorum ædes dispoliauerãt, qui vrbe cesserũt, illos proditores, Maiestatiq; Regiæ hostes apertissimos esse prædicãtes, bonaq; illorum se in fiscum redacturos. Cæterùm oppidanorum nonnulli id consilij cœperunt, vt panem ac potum, omnisq; generis alimenta furiosissimæ multitudini exhiberent: quibus misera ac ieiuna plebs delinita, nonnihil à rapinarum rabie conquieuit. Nihilominus quã plurimi, hac inexspectata calamitate accepta, magna damna, iniuriasq; pertulerũt, tantisq; depressi difficultatibus fuerũt, vt semper posteà dum vixerant (viuunt autem adhuc etiam nonnulli) domesticis rebus implicatiores exstiterint. Subit interim rebellium animos (vt videbatur) futuri temporis recordatio: proin à vi ad salutis curam conuersi. Proprætori, vrbisq; primoribus imperant, vti ostiatim à ciuibus, ad omnes portas custodiæ vigiliæq; quotidiè instruantur: ni fecerint, mortem ac cruciamenta acerbissima intermiuari.

Præterea in templo (horrendum dictu) in templo Dei Optimi maximi, proditores importunissimi, quoties pluuia decidisset, furorum suorum castra locârunt. Eoquè progressa est improbitas & audacia, cunctaqué delendi libido, vt nec sapientissimorum hominum voces, nec diuinæ vindictæ terror, nec mulierum lamenta, & lachrymæ, eos à scelere auocare potuerint. Etenim fæminæ, postquam cæde inermium temperatum conspexissent, frequentes sese in vijs obiecerant, vti patriæ parcerent rogantes, sibi, suisqúe, homines se meminerint, hominibus natos, satis in illos, quorum causa arma cœperunt, sæuitum; inijcerent modò frænos iræ, pacem veniamqué, atque omnia proculdubiò bona à Maiestate Regia consecuturos. Sed vt anteà dictum est, nec minæ, nec sapientum consilia, nec precum blanditiæ, neque vlla denique res, potuit eos à tanta flagitiorum atrocitate deterrere: donec patriæ miserandam cladem, & sibijpsis dignum talibus sceleribus exitium tandem contraxissent,

Namq; Rex postquam intellexisset maiestatē suam indies magis magisq; minui nefariorū hominū cetum augeri: cuncta hoc execrabili insanissimi tumultus furore permisceri: clementiam & mansuetudinem regiam contemni: nullum iam misericordiæ locum relinqui: lenibus remedijs nihil profici: insanabiles esse animos, & lætali lue contactos: omnem denique salutis spem penitus ademptam, nisi eam solam quæ in vi & suppliciorum atrocitate defixa foret: hanc

prim

primo quoq; tempore adhibendam existimauit. Quã obrem in comitatu Lincolniensi, et varijs regni regionibus, delectus institui, ac militẽ cõscribi iussit, magnũq; Helueticorũ numerũ accersiri, ratus (id quod res monebat) sceleratam iam gentẽ stirpẽq; penitus interfici debere, alioquin si latius se dissiparet, vicinamq; plebẽ sceleris contagione inficeret, tum demũ difficulter sisti posse, cùm illius pestis feruor longiùs peruagatus, atq; in regni tanquam venas ac viscera illapsus, omnes eius partes funestissimis perfidiæ flãmis inuoluisset. Huic exercitui IOANNES DVDLEIVS *comes* VARVICENSIS, *(peregregiæ nobilitatis admirandæq; virtutis vir) præficitur: illiq; literis mãdatisq; Regis imperij summa defertur.*

Hæc autem tum apud nostrates opinio omnium ferè sermone percrebuit, huius amplissimi Comitis tantam eo tempore animi magnitudinem ac rei militaris scientiam exstitisse: vt aut ab hoc superari, aut nullo certe profligari posse viderentur. Harum igitur rerum voces in vulgus crebræ sparsæ disseminataeq;, aliquam exercitus, apparatusq; regij, rumoris auram Kettianis afflauerat. Postea verò cùm pro certo comperissent delectus illos, Ducem, arma, cohortes, omniaq; bellici terroris instrumenta, in se instituta, parata, intenta fuisse, confirmare se indies, ac omnia circumspicere ac periclitari cœperunt, quò instructiores essent ad resistendum. Tantum abfuit vt eorum immanitatem & audaciam vlla vel ratio imminuerit, vel terror infregerit.

Hunc in finem cùm multa quotidiè à seditiosis tumultuosius fieri animaduertissent ciues quidã, vim, cædem, rapinas, incendia, omniumq; rerum lamentabilem interitum metuentes, demùm ne inuiti etiã ab illis stare cogerentur, si in ciuitate remansissent veriti, rebus omnibus quæ raptim coaceruari poterant, in vnum congestis, ijsq; aut in terram defossis, aut cæmentariorũ opera, latere lutóue circumclusis, noctu clàm ex vrbe profugerunt.

Varuicensis intereà, postquam se milite tam domestico quam externo, pecunia, armis, cunctisq; quæ bello vsui sunt, rebus instruxisset, omnibus copijs circumfusus Londino proficiscitur. Fuerunt in illo exercitu Marchio Northamptoniensis (penes quem rei militaris administratio nuper fuit) AMBROSIVS *ac* ROBERTVS DVDLEIVS *Varuicensis filij: Wylloughbæus, Poijsius, Braijus, multiq; alij proceres illustrissimi: preterea equitum, armigerorum, generosorum, Heluetiorum, & cuiusuis ordinis militum circiter millia penè quatuordecim.*

Cùm ad Cantabrigiã peruenissent, ibi ad Castellũ Varuicẽsi obuiã fit à primoribus aliquot vrbis Noruicensis, cæterisq; ciuibus: quos paulò ante diximus, ex formidabili et perinsana cõiuratorũ audacia, timore cõcepto, cõfusos, perterritosq; ex oppido profugisse. Hij squalore et sordibus obsiti, et in genua plapsi vniuersi se ad pedes illius proiecerunt, flebilibusq; eum vocibus atque lamentis vehementiùs obsecrare cœperunt: Ne quid grauius in se statueret, nullius se

culpæ

*culpæ conſcios, Regiam tamen clementiam ac miſe-
ricordiam deprecari. Incredibilem ſanè dolorem, ex
hac miſeranda patriæ clade ac vaſtitate concepiſſe,
extrema omnia perpeſſos, domum quò vitæ conſule-
rent, fugere è ciuitate coactos, ferro, flammaqué ab
vrbe, ab vxore, à liberis, & pene à complexu ſuorum
diuulſos & eiectos. Tantis in miſerijs (quibus vndiq;
premerentur) nihil tamen aliud obteſtari, niſi vt ſi
in hoc communi, & ſummo omnium timore per er-
rorem & imprudentiam, inſcios ſe aliquo ſcelere im-
plicauiſſent, id ne fraudi ſit, ſed vt huic omniū dolori
& precibus condonaretur. Varuicenſis ad hæc.*

*Intelligere ſe quanto in periculo fuerint, magnamq;
eam perditorum hominum proculdubiò vim extitiſ-
ſe, quæ ab omnibus iys rebus eos, quæ tantum non vi-
ta cariores ſunt, abſtraxiſſet: fateri nihil illos (quod
ſciat) perperam admiſiſſe. Quod vrbem in tanto ter-
rore reliquiſſent, humanum id quidem & ferendum
videri. Vna in re paulò imprudentiores fuiſſe, qui in-
itio his tantis malis non obſtiterint, perpaucos quidē
fortes & prudentes viros, momēto temporis illos cœ-
tus diſcuſſuros, ſi recenti re. ſe ꝑ ſalute patriæ intre-
pidè obieciſſent. Veniam nihilo tamen ſeciùs quàm
peterent concedere, Regiamqué cunctis clementiam
impertiri. Iubere inſuper vbi ſe telis militaribuſ-
qué rebus inſtruxiſſent, parati vti ſint qui agmē ſe-
quantur, colla tæniolis circumuincti, quò à cæteris di-
ſcerni queant.*

His peractis Cantabrigia proficiſcitur, & ad X.

Kalendas Septemb. omni cum exercitu Intwoodiam peruenit. Distat autem Intwoodia Noruico, ad duo ferè millia passuum, ibiq; Thomas Greshamus quidam (equestris ordinis vir) domum habuit sane peramplam & ornatam, in qua Varuicensis eo die, & insequenti nocte cum suis permansit. Armati tamen omnes fuerunt, & ad prælium instructi, si quid fortè tumultus repentini hostes exciuissent: qui quidem è speculis & turribus cuncta quæ fierent cõtemplabantur. Varuicensis intereà dum (vt antea dictũ est) cum omnibus copijs Wintwoodiæ consedisset, fecialem mittit, qui Regis nomine vrbi, ciuibusq; (vti mos est) bellum denunciaret, nisi portis quamprimũ patefactis, atq; reclusis, Regium exercitum in oppidũ intromisissent.

Kettus vbi fecialem ad portas peruenisse intellexisset, Augustinum Stuardum Proprætorem & Robertum Ruggum vrbis primores, adire eum iussit & ab illo quid postulatum venisset sciscitari. Ii per posticum emissi, re cognita, feciali respondent.

Miserrimos sese arbitrari omnium qui vnquam
" *vixerunt mortalium, tot tantisq; cladibus & animo,*
" *& corpore perfunctos, vt ad earum memoriam totis*
" *artubus contremiscant. Verũtamen hoc vnum præ-*
" *tereà etiam ad summam calamitatem, doloris & de-*
" *decoris adiungi, quòd eam quam Regiæ maiestati*
" *fidem deferre & debeant, & cupiant, hoc tempore*
" *præstare nequierint. Infœlicissimos sese existimare,*
" *quorũ in illa tẽpora ætas incidisset, quibus implicita*

semper

ſemper aut vitæ, aut dignitatis diſcrimen ſubeundũ foret. Nihilominus bene ſe de Regia Maieſtate ſperare, vtpotè qui nullo horum ſe ſcelerum conſenſu deuinxerint, ſed ea (quantum certè fieri potuit) à ciuibus ſuis magna cum rei familiaris iactura, & incredibili ſemper vitæ diſcrimine depulerint. Vnũ hoc inſuper à Varuicenſi demiſſiſſime deprecari, vt quoniam in vrbe Kettianorum innumerabiles eſſent inermes, inopes ac nudi, quos (præterquam quod metu & flagitiorum conſcientia, aſtricti tenerentur cætero qui huius ſocietatis pertæſum eſſet, vtpote qui cupiditatem ipſam malefaciendi, furorum ſacietate repleuiſſent) rem ſæpius fruſtrà tentatam, ſemel tamen iterum experiri dignaretur. Magnopere ſeſe confidere demonſtrant, ſi hoc tempore impunitatis ſpes denuò propoſita ſit: fore vti protinus ſine cæde ac ſanguine ab armis diſcedatur. Æternam eius rei ad poſteros memoriam futuram, & gloriam quauis victoria præſtantiorem: ſi pacem ac tela ciuili nequaquam imbuta cruore domum reportaſſet.

Fecialis continuo à colloquio Proprætoris in caſtra Varuicẽſis digreſſus, cuncta quæ ab illo didiciſſet demonſtrat. Varuicenſis, cui nihil antiquius fuit, quàm vt (ſi qua ratione confieri poſſet) incendium hoc, tam periculoſum & acerbum, ſine cruore ac ſanguine reſtingueretur: ſtatuit & ipſe quoq;, huiuſce rei conſiliũ, non facinorũ quæ deſignaſſent atrocitate, ſed dignitate regia, & regni vtilitate metiri.

Metuebat insuper ne Generosi qui vincti in carcere ac custodijs detinebantur, magnis indies terrorum iactati fluctibus, tandem ab illis crudelissimè interficerentur, namque mortem quotidiè interminabantur, & permultos ex ijs, ac præcipuè Rogerũ Woodosium, equestris ordinis virum, omni verborum contumelia lacerarunt. In quo sanè viro violãdo atque vexando, inauditam illam suam atque insatiabilem animi crudelitatem exercuerunt.

His igitur de causis placuit denuò experiri, possentne iam tandem veniæ & impunitatis spe, de sceleris errore deduci. Dimissus ad id statim cum tubicine fecialis, quibus vrbem ingressis, obuiam fit protinus à quadraginta seditiosis, qui bini pariter incedentes (erant autem omnes in equis) multo cum plausu, ingentiqúe clamore à porta Diui Stephani ad Episcopalem perrexerunt. Eccin tubicen buccinæ cantu signum dat, ad quod cùm confertim de collo magni coniuratorum greges cõfluxissent, citato cursu equites ad illos diuolarunt. Iubent vti vtraque parte viæ ordine directo consisterent. In quem cùm se è vestigio retulissent, fecialis cum tubicine, ciuitatisque primores duo, per medios hostes progressi, magnis vndique clamoribus ac vociferationibus excepti sunt. Namque singuli capitibus denudatis vno veluti ore ac consensu ad vnum fere omnes conclamarũnt. VIVAT EDOVARDVS REX. VIVAT EDOVARDVS REX.

Collaudati

Collaudati ob id à feciali & primoribus ciuitatis, atque ordinem quem tenerent vti eundẽ paulisper conseruarent rogati: fecialis cùm eum in modum ducẽtos quinquaginta fere passus confecisset, tãdem collis cacumen conscendit. Ibi sacris ac solemnibus velatus insignibus paululum moratus, (nondũ enim Kettus venerat) demum ita locutus fertur.

Non ignorare illos ex quo primum scelerata arma in patriam cœperunt, quot quantisq́ue modis, omni studio, labore, sollicitudine, Regia Maiestas eam in curam incubuerit, vti à scelerum atrocitate qua omnia iura diuina atq; humana violauerunt, ad aliquam officij, & salutis suæ cogitationem (conuersis tandem voluntatibus) traducerentur. Non semel tantum, sed sæpius iterum atque iterum, pacis præcones atque internuntios ad illos misisse, quos tamen despectos semper, atque omni affectos ludibrio, detestabili furore ac perfidia neglexissent. Nunc verò (prô Deum immortalem) quo ruerent? quo se fortunasq́ue suas exitiabili vesania præcipitarent? quem perfidiosissimis furoribus modum? quem impurissimis consilijs exitum imponerẽt? Quousq; pestiferis incitati cupiditatibus, quas semel animis viuendi spes falsas atq; perinanes imbibissent, lætali sẽper vanitate consectarentur? Quousq; turpissimã exitiosæ ꝓditionis impietatẽ, ementitis verborum titulis, cõdecorarent? Quousq; horribiles impuritates, atq; nequitias, falacissimis virtutum integumentis inuolue rent? Quousq; deniq; earum rerum, fatali desiderio

"rentur quas si assequi liceret, atque indipisci, totius "continuo Reipublicæ interitus, longe acerbissimus, "atque luctuosissimus accideret? Quin potius iam "tandem circumspicerent paulisper, atque animum, "mentemq́ adhiberent, REMQVE suam PVBLI- "CAM (de qua omni in sermone nō perinsulse minus, "quàm nefariè impieq́ gloriari solerēt) intentioribus "oculis acerrimè contemplarentur. Enimuerò tam "facilimè perspici posse, fideléſne subditi sint, & bono- "rum ciuium nomine digni, qui contra maiestatem "Regiam hostilia arma induerint: qui despicatissimo- "rum hominum, flagitiosissimos greges conflauerint: "qui patriæ (communi omnium parenti) impias, atq́ "sacrilegas manus intulerint: qui plebis fecem mor- "talium vilissimos, (omni penè ex Anglia excussos) in "Rempublicam, ad bonorum interitum, & regni di- "sperditionem immiserint: qui maximam ornatissimæ "ciuitatis partem acerbissimo incēdio deleuerint: qui "permultis fortibus, atq́ integerrimis viris fœdissima "vincula iniecerint: nonnullos autem exquisitissimis "cruciatos tormentis pernecarint: quo refertissimas "domus penitùs exhauserint, vicinasq́ villulas com- "pilarint: qui multorum (nuper diuitum, nunc autem "illorum immanitate, miserorum, atque egentium) "fortunas, ad se, in sua nefanda castra funesto latro- "cinio trāstulerint: qui falsas leges, falsas literas, falsa "diplomata, Regis nomine confinxerint: qui templa "dei optimi maximi profanauerint: priuatorū homi- "num domos prostrauerint, agros circumquaque per-

culerint

culerint, & afflixerint : qui cogitationes omnes studia, conatus, ad depopulationes, cædes, vastationes, incendia, rapinasqué conuerterint: qui denique nihil superesse siuerint, quo progredi longius posset furoris rabies & amentia, quin id totum, aut profundissimæ libidines absorpserint, aut importunitates teterrimæ dissipauerint. His cùm se tot, tantis ac tam horrendis flagitiorum fœditatibus, Deo, Regi, Reiqué publicæ, obstrictos videant : cumqué iam eum in locum res suas, fortunasquè omnes, deductas animaduertant, atque ita planè profligatas, & perditas, peiore vt conditione quàm nunc sunt (sunt enim pessima) ne si cupiant quidem, esse queant, tum ipsi secum recordentur, quam in immensum malorum mare præcipites sese deuoluerint: cogitentqué quid pertimescendum sit illis quorum capitibus semper impendeant, (quæ vitari certè nullo pacto poterunt) diuini numinis ira, & inuictissimus violati infestiquè Regis exercitus. Etenim decreuisse maiestatem suam, non pati diutius hærere hoc tantum malum in visceribus regni sui, neque tam feram, immanem & intolerandam audaciam vlterius impunitam & inultam relinquere. Itaque delegisse Comitem Varuicensem, (celebris gloriæ, multiqué nominis virum & huic rei à maiestate sua præfectum) qui illos ferro, igniqué persequeretur, iussissequé vti nunquam prius desisteret, quàm hanc illorum tam tetram & horribilem societatem radicitus excidisset. Nihilominus tantam esse eius immensæ

" *mensæ bonitatis, atque clementiæ magnitudinem, vt*
" *quem perditorum facinorum (si perseuerarent) vin-*
" *dicem constituerit, eundem quoque (si secus fece-*
" *rint) misericordiæ suæ interpretem atque admini-*
" *strum esse voluerit. Quam nisi iam (deterioribus*
" *posthabitis consilijs) amplecterentur, Varuicensem*
" *per omnia sacra iurare, nunquã eam posthac cuiquã*
" *oblatam iri, sed se (sicuti sibi à Rege imperatum*
" *fuit) omnes eius pernitiosissimæ coniurationis socios,*
" *satellites, ministros, adiutores, vt Maiestatis Regiæ*
" *hostes infestissimos ferro, igniq́; persecuturum: ne-*
" *que ante persequendi finem facturum, quàm illi qui*
" *hoc nouo, inaudito, inexpiabili parricidio, cuncta pol-*
" *luissent, & se tam insanis scelerum fluctibus obruis-*
" *sent, meritas Deo Regiqué pœnas, debitasq́; per-*
" *soluerint.*

Hæc dum dixisset, etsi multi de rerum euentu magnopere solliciti, & qua angore conscientiæ, qua flagitiorum suorum rrcordatione conuicti, cohorruissent: tamen plærique omnes huic orationi grauiter infensi, ita intimis exarserant sensibus, vt fecialem protinus clamoribus vndiq; infestis, maledictisqúe
" *conscinderent. Nonnulli eum proditorem esse voci-*
" *ferarunt, non à Rege missum sed à Nobilibus in-*
" *structum, & subornatum, qui illos in fraudem im-*
" *pulsos, verborum blandimentis atq; delitijs consopi-*
" *ret, quò faciliùs veluti conniuentes, incauti, & nihil*
" *triste formidantes, opprimerentur. Alij veniam illã*
" *ad speciem quidem præclaram, magnificam videri,*

sed

sed reuera exitiosam tandem, & lugubrem futuram, vtpote quæ nihil aliud esset, nisi DOLIOLVM CAPISTRIS REFERTVM. *Tunicam autem illam pictam, auroq́ distinctam & illustrem neutiquam esse fecialia insignia, sed quiddam ex Papisticis consutum ornamentis. Multa prætereà in illum (pestilenti vecordia turbidi atque præcipites) rabide furioseque coniecerunt, dum quaquauersus cuncti acerrimis in eum vocibus, & mortem redolentibus, virus acerbitatis suæ profunderent. Nihilominus fecialis illinc cum Ketto digressus, alio in loco eadem quæ ibidem promulgasset, cætera plebi, (namq́ anteà præ multitudine omnes audire nequierant) proponit.*

Accidit autem vt prius quàm orationi finem imposuisset, scelestissimus puer nates flagitiosissimè denudaret: facto insuper fœdissimo, addita sunt verba fœdiora. Qua indignitate quidam permotus (nam cis flumen erant ex nostris aliquot, qui eò speculatum venerant) puero fistulæ glande plumbea suprà renes, plagam repetè mortiferam inflixit. Quod cõiurati cum conspixissent, equites duodecim de sylua furiosissimè conclamantes decurrerunt: Circumuenimur ô socij nisi prouideritis, circumuenimur. Nonne videtis commilitones nostros coram trucidari? ac tormentis transijci? Quid speremus sparsi & inermes, cum etiamiam, armatis vis inferatur? Enimuerò fecialem nihil aliud conari, nisi vt cuncti insidijs circumclusi debilitatiqué,

à no-

' à nobilibus contrucidemur. Hæc cũ dixisset, dissipati ' omnes, ac veluti repentino furore conciti diffuge- ' runt.

Attamen Kettus feciali se adiunxit, eratq; illi in animo Varuicensem coram affari: iamque collem penè Sturtelhensem descenderant, cum ingens seditiosorum caterua clamoribus insecuta, ad vnũ omnes vociferari cœperunt. Quonam iret rogantes? se paratos omnem (quamuis vel acerbissimam) cum illo fortunam subire. Quin si longius progredi perexisset, habituros illos itineris etiam comites, ac vitæ necisq; participes. Fecialis cum à tergo tantam hominũ consectãtium vim vidisset, Kettum rogabat vti hos cõcursus ac tumultus sedatum retrò concederet. Qui cùm ad suos se retulisset, protinus conticuerunt, cunctiq; cum illo ad castra reuerterunt.

At Varuicensis cùm vniuersos furore quodam, & cæco veluti mentis impetu ad interitum præcipites ferri animaduertisset, neque vllis aut precibus aut pollicitationibus, neque porrò supplicij denunciatione permoueri: vti à tam fœdo incœpto absisterent, pacis spem (rem tam a se, quàm ab alijs sæpius frustra tẽtatam) in æternum sibi dimittendam putauit, & tãdem de bello agendum. Itaq; confestim ad portas diui Stephani exercitum ducit, (quas cataractis dimissis, perduelles occluserant) iussitqué magistros libratorum regios, ita bombardas pro portis locare, vt ijs deturbatis, atque tormentorum impetu refractis, multi in vrbẽ aditus præstrueretur. Quæ dum fierent,

fierent, ab Augustino Stuardo propraetore intelligit, ianuam esse auersam (quam vulgò aeneam appellāt) hanc ab illis maximis defixis trabibus, iisqué terra lapidibusq́, repletis munitam, nihilominus nullo negotio distrahi atque perrumpi posse. Munitores accersuntur, iis imperatum vti refringant. Effracta porta, per patentem eam nostri primum in Vrbem ingressi, multis interfectis, hostem eo loco facillimè submouerunt. Iamqué tormentariorum praefectus, cataractis disclusis, atque diruptis, dimidiam ferè portae partem, frequenti tormētorum ictu quassatam disiecerat, cum Northamtoniensis, et Drurius quidā (perspectae fortitudinis vir) cum cohortibus suis, illâc in vrbem inuolantes, Kettianos istinc quoque multo inflicto vulnere, multisquè trucidatis è vestigio depulerint. Ex altera item parte Vrbis, Propraetor perfecit, vti portae Vestuicenses aperirentur, quibus reclusis patefactisq́, Varuicensis omni cum exercitu intromissus, resistente pene nullo, in forum peruenit. Ibi sexaginta ferè hostium deprehensi, in quos confestim militari more animaduersum est. Indicta enim causa, omnes protinus (vt in bello fieri consueuit) manifesti sceleris conuicti, vltimo supplicio afficiebantur,

Ac non ita multò post, vehicula ac impedimenta omnia, quae propter tum subuectionum difficultates, tum frequentes, ac repentinas hostium incursiones, aliter importari nequirent, per illam quoque portam in oppidum introducuntur. Sed accidit (vt fit) calo-

num

num temeritate & inscitia, dum nostri grauioribus negotiis implicarentur, vti ad portam Episcopalem Mousholdiam versus, vrbe excederent. Quod ex seditiosis quidam conspicati, missis qui auersos calones adorirētur, nostros impedimentis omnibus exuerunt. Qui ex hoc incredibiliter gauisi (nam anteà ab istiusmodi rebus imparatissimi fuerunt) carros tormētis, ac puluere sulphureo, omniq́ militari instrumento onustos, in castra perduxerunt. Sed peropportunè cum cohorte sua Drurius interuenit: qui (neq tamē omninò sine militum iactura) vehicula quædam ab hoste recuperauit.

Deinde perduelles hoc consilij cœperunt, vt in transuersis platearum diuerticulis, cateruatim ex insidijs subsisterent: rati nostros incautos, & viarum insuetos, propter tum locorum insolentiam, tum vrbis magnitudinem, celeriter confici posse. Quamobrem vicatim distributi, pars ad diui (quem vocant) Michaelis, pars ad Simonis, alij ad Petri, nonnulli ad Vymerensem vicum, parati omnes ad prælium, instructiq́ constiterunt. Ibi nostros nec opinātes adorti, tres vel quatuor generosos, prius quàm quispiā subsidio venire posset, crudelissimè interemerunt. Re comperta, & in forum diuulgata, Varuicensis omni cum exercitu ad hostem submouendū proficiscitur. Cum per plateā (quā vulgò Ioannis vocant) ad tēplū diui Andreæ peruenissent, hostes de improuiso magnam sagittarum vim atque procellam in nostros effuderunt. Sed sagittantibus illis, & terram cœlo miscere

scere conantibus, denuò cum sclopetarijs suis, summa pernicitatis atq; peritiæ iuuenibus, derepentè infert se Druryus tantamq; vicissim tormentorum tempestatem (grandinis ritu) refundit, puncto vti temporis trepidãtes omnes in fugam impulerit. Circiter centum & triginta interfecti: multiqué dum in cœmiteria & sub muros correpserunt comprehensi, & acerbissimo supplicio affecti sunt. Cætera omnis colluuies ad castra Mousholdica, velut in sentinam refluxit. Quibus exhaustis, ciuitas (quod tantã pestem euomuisset forasq; proiecisset) recreari tandem, & magnoperè releuari videbatur.

Seditiosis itaque hunc in modum reiectis vrbeque depulsis, Varuicensis quò oppidum communitius fieret, muros militibus, rebusq; ad hostem repellendũ idoneis instruxit: iussitqué vti protinùs cunctis in vijs armati collocarentur, omnesqué aditus in vrbem portaqué (extra vnam aut alteram) obstruerentur. Namque per illas nostri magnam tormentorum multitudinem deuexerunt, quæ parata inibi stabant & instructa, quò postridiè Mousholdiam deportarentur. Sed enim Kettiani rati nostros magna pulueris sulphurei, cæterarumq; rerum omnium quibus tormenta exerceri solent penuria laborare, videntesqué insuper ad impedimenta & vehicula stare è nostris quosdam, raros, ac ad subitos belli euentus minus bene intentos: (quos immani efferatæ mentis rabie furentes, tum propter paucitatem, tum quia incautos & nihil tale timentes, perfacilè se oppressuros arbitrabãtur magnopere

nopere despexerunt) oblatam sibi magnam rei benè gerendæ facultatem existimârunt. Itaque dum Varuicenses, quà ab vrbis defensione, quà à cæteris rebus distentissimi, maioribus curis impedirentur, Milo quidam, vir (vt videbatur) audacissimus, & pilarum eiaculandarum peritissimus oportunitatem eius facinoris, tempusqué diligenter aucupans, Præfectum libratorum Regiū tormenti glande transfixit. Quem illi exanimem conspicati, pars nudi & inermes, pars baculis, clauis, ac bidentibus instructi, phanatico veluti cursu instincti, de colle in nostros impetum fecêre. Ne primam quidem impressionis procellam tulerunt nostri (tantus omni ex parte terror fuit, & tam necopinata hostium vis) sed inconditis vlulatibus & strepitu horrisono obstupefacti, perterritiq; (impedimentis omnibus carrisq; relictis atque desertis) magno cum clamore cursuq; vndiq; fugæ se mandarûnt. A pluribus itaqué paucis hunc in modum dispulsis atq; fugatis, seditiosi tormenta quædam quæ inibi deprehenderunt, carrosqué cunctis rebus quæ bello vsui forent onustos (priusquam auxilio à nostris veniri posset) in castra comportârunt. Quæ sanè res peraduersa nostris & incommoda fuit. Nam præterquam quod instrumenti militaris quo se hostis instruxit postea indiguerint: Kettiani libratores, pilis ferreis, quæ è bombardis, & tormentis quæ ceperunt, in nostros creberrimæ infensissimæqué torquebantur, vrbem vehementer effluxêre. Multisqué interfectis, tormen-

torumqué

torumque rabie laceratis, atque discerptis, hoc insuper addidêre sceleris & nequitiæ, magnam vti muri partem, turrimque quæ in summo Episcopalis portæ, constiterat, furiosissimè deturbarent. Quanquam certè (diuini numinis clementia) ea tum populi Noruicensis fortuna fuit, vt circumuolitantes tormentorum pilæ, siue casu, siue consilio, siue (quod magis reor) collibrantium (vt interdum accidit) temeritate, & inscitia altiùs emissæ, domuum tecta sine damno præteruolauerint. Quæ res vtique nisi contigisset, ab impurissimis latronibus, deterrimisque, continenti tormentorum impetu ædificijs vndique disiectis atque detersis, maximæ vrbis partes, leui momento cõstratæ æquatæque solo concidissent. Atqui equidem proculdubiò detrimentum opinione omnium maius publicis rebus eo die importatum fuisset, si Druryus, virtute sua, & haud contemnenda militum strage, hoc incommodo expiato, hostibus profligatis atque repulsis, maximam eorum quæ tùm auerterunt, partem non præripuisset.

Varuicensis post hæc, quarundam portarum ingressibus concîsis, atque aggere obseptis, in pontibus & vicorum flexionibus, ac diuerticulis, diuersa suorum præsidia disponit, magnamque armatorum manum ad portam Episcopalem constituit, cui Dominum Wylloughbaum præfecit: sicque omnia milite circumsepsit, atq; muniuit, vt ea nocte hosti introitum in vrbẽ, vndique praecluserit.

Postero tamen die, seditiosi flumen transgressi, circa locum quendam quem Counsforth appellant, incendio terribili, & ad aspectum sanè perlugubri cuncta permiscent. Nam omnibus duarum parœciarum ædificijs exustis, ignis ita latè se diffudit, vt vicina pleraq; loca horribili flāma comprehenderet. Domus erat quædam in qua Mercatores Noruicenses, ea quæ Yarmoutho deuexissent, deponere consueuerunt: huic ignis illatus, quo momento temporis domus ipsa, vnaq; maximus frumenti numerus, multaq; honestissimorum negotiatorum fortunæ concrematæ, deflagrauerunt.

Fama est (neque absonum fidei videtur) decreuisse illos totam vrbem incendio delere: atque eo consilio quibusdam tectis ignem iniecisse, quò videlicet vniuersi ad ardentes domus discurrentes, seditiosi eodem temporis puncto, portis omnibus inundantes, nostros dissipatos, & mutuo interclusos auxilio, hinc flamma, illinc ferro constringerent. Id prudenter animaduersum, & hostium conatus fefellit, & nostros eam in sententiam adduxit, vt ignem passim per tecta populabunda velocitate grassantem, vagari sinerent, neque orientem eam quamprimùm restinguerent.

Veruntamen cùm nostris ista hunc in modum omni ex parte infœliciter accidissent, calamitates alias super alias perpetuò accumulante fortuna, multorum animos ingens stupor ac mœstitia defixit, adeò vt desperatione ac timore languescentes (deficiente iam

ad omnia consilio) penè succumberent. Hij Varuicensem adeunt, demonstrant vrbem esse magnam, portas omnes aut fractas, aut exustas, summam propugnantium paucitatem, hostium verò copias ingentes, defendi non posse, rogant enixè vti saluti consulat, ciuitatem relinquat, néne rem in summum discrimen deduci sinat. Varuicensis (vt erat corde semper excelso sanè, & inuicto, tum acer, & vehemens in ferro vir, omnisq; insolens infamiæ) Quin igitur (inquit) tam citò animis concidistis? Tantane derepente offusa menti caligo, virtutis aciem perstrinxit, vt hoc aut vos velitis, aut me viuo fieri posse arbitremini? Ego vt vrbẽ relinquam? prius ferrum, prius flamma, prius deniq; omnia, quàm tantam mihi, vobisue ignominiæ aut dedecoris labem asperserim.

His dictis, gladium distrinxit, fecêre idem & ceteri nobiles (aderant enim frequentissimi) iussitq; vti alter alterius ensi (militari more in maximis periculis interdum hoc fieri consueuit) osculũ & sacræ crucis signum imprimerent, & iureiurando, sanctoq; fœdere cõceptis verbis vniuersi se deuincirent, non prius istînc discessuros, quàm aut hostem funditus profligauissent, aut vitam pro Regia maiestate dimicantes fortiter profudissent.

Dum hæc fierent, seditiosi alia ex parte oppidi, qua nostri illos minimè ingressuros rebantur, in vrbẽ perrumpunt, sed cùm iam penè ad pontes peruenissent à nostris celeriter occursum est, multisq; cædibus vulneribusqué repulsi, fuga quà intrarunt præcipites

se effundunt. At Varuicensis, quò hanc hosti vrbis adeundæ potestatem penitus præriperet, iussit omnes pontes quaquauersus interscindi. Posteà verò quibusdam de causis secus imperatum: isq; tantum qui vulgò Carmelitarum dicitur interruptus: cæteris omnibus perstrenui milites præsidio impositi, cũctaqué loca, & præcipuè portæ, quod illæ maxima ex parte omnes, aut prostratæ concidissent, aut incensæ deflagrassent, hominibus impigerrimis, & in militari re exercitatissimis, tuendæ ad quosuis repentinos casus transditæ. Vndè adeò factum est, vt improuisi, atqué nocturni hostiũ impetus, (omnes omnium) cassi & inanes extiterint.

Postridiè eius diei (is fuit. ad. VII. Kalen. Septem. Heluetiorum mille quadraginta peracres (vt vulgus hominũ existimabat) bellatores & egregij, Londino ad Varuicẽsẽ venire. Hij lætis acclamationibus à nostris suscepti sunt, qui multis tormentorũ bombis gaudium atq; alacritatẽ significarûnt suam. Demùm per vicos domusq; diuisi, & a ciuibus perliberaliter perq; benignè accepti inuitatiq;, vt nostrorũ animos exsultantes, & rei bene gerendæ fiducia subnixos ad certã spẽ erexerũt, sic hostium mentes, noua iam confusas formidine, consternatasq;, ad haud dubiam futuri interitus cogitationem depresserunt. Intereà verò seditiosi, nihil aliud nisi bonorũ omniũ sanguinẽ exsorbere cupientes (cuius iam spẽ aliquã auidissimis animis imbiberãt) in eo rem totam verti existimarûnt, si Varuicensis copiæ primo quoquo tempore profligarentur. Et certè sicut

Deum

Deum optimum maximum deſeruerunt , ſic ab illo ſpreti viciſſim, abiectiq́, Diabolo ſeſe constringendos dediderunt. Hic anili ſuperſtitione mentes imbuerat, perfecitqué vti cæcis ariolorum ineptijs implicìti, vicinam quandam conuallem veluti huic fatalem bello deligerent.

Quanquam equidem (ſicuti memoriæ proditum est) non defuêre portenta, & manifesta diuini furoris indicia. Namq́, anguis ex columna lignea in gremium vxoris Ketti dilapſus, non tam multorum pectora terribili pauore perculerat, quàm Kettum ipſum anxijs impleuerat curis. Sed hîc forſan operæpretium erit referre, quam futili opinionis errore inflati, ſeſe ad extioſa deuoluerint, cùm quæ reuerà iram & vindictam, (vti videbatur) diuinum portenderunt, vecordi feritate atque pertinacia tumentes, vniuerſi neglexerint. Tantam certè noctem humanæ menti Diabolus offundere conſueuit, quoties eam ſcelere demerſam conſpexerit. Etenim cùm multa eſſent vaticinationum deliramenta in vulgus relata, ex quibus neſcio quam victoriolæ ſpem exſuxerant: inconditos tamen quoſdam & inſulſos verſus (ſtultæ animorum truculentiæ indices) præ cæteris omnibus amplexi ſunt. Qui cum crebris quotidiè ſermonibus vſurparentur (falſi ſiquidē vates ſingulis penè momētis huiuſcemodi ineptias auribus ſuis inſtillarunt) res erat exempli post natos homines planè inauditi, quæq́, omnē exſuperet fidem, quemadmodū ad eorum men-

tionem furibundos sensus incitarint animaduertere: tum quanta & quàm inani lætitia gestierint, intueri. Perindè ac si illis vnis versibus certa sibi salus & victoria, nostris autem interitus, & miserabiles fortunarum omnium ruina portenderentur.

Hij autem erant istiusmodi:

The country gnooffes, Hob, Dick, and Hick, with clubs and clouted shoon,
Shall fil vp Dussyn dale with slaughtered bodies soone.

Quos nos (vt potuimus) Latino sermone expressimus,

Rustica plebs clauis, & agresti induta perone,
Dussoni vallem miseranda strage replebunt.

Hij cum quotidiè & (vt supra dictum est) vbique decantarentur, sceleratissimorum hominum mentibus, id veneni Dæmon infudit, vt ambiguo falsi, fortunæ loci, spes suas delegare decreuerint. Itaque omnibus scelerum suorum latibulis atq; speluncis (quas passim ex ligno ipsimet sibi construxerant) incensis (adeo vt fumus è tot simul distantibus locis ortus, toti penè cœlo veluti noctē induceret, subiectasq; planities atra caligine integeret) indè in vallem Dussonē- sem cum vexillis, ac signis militaribus viginti perrexerunt. Tanta erat seditiosorum prædæ spe impunitateqúe allecta multitudo. Ibi omnia conari, atque moliri cœperunt, quò nostris aditum, & negotij conficiendi spem adimerent: adeò vt momento temporis vallo, aggere, munimentisq; se circumsepserint, fossas, vijs transuersas perduxerint, itineraqué omnia

ſudibus ſtipitibusqúe in terram defixis intercluſerint.

Hæc cum Varuicenſis intellexiſſet, ſtatuit & ipſe quoque belli fortunam periclitari, vt quos lenitate ac patientia frangere non potuerit, eos vt & armis ſuperaret. Inſequenti itaque die (is fuit ad VI. Kalend. Septemb.) inſtructo exercitu per portam Coſtlinienſem contra hoſtem iter ingreditur. Adiunxerunt ſe comiti Marchio Northamtonenſis, Wylloughbæus, Poyſius, Braijus, Ambroſius Dudleyus Varuicenſis filius, et prætereà nobilium, ac fortiſſimorum virorum cohortes lectiſſimæ.

Priùs tamen quàm in hoſtium conſpectum veniretur, Edmundum Knyuettum, & Thomam Palmerium, equites ex aula perilluſtres, atque alteros totidem ſciſcitatum dimittit, vellentne nunc demum furores deponere ſuos, & ſceleris, crudelitatis, perfidiæ, belli denique contra patriam faciendi conſilia abijcere. Tantam eſſe nimirum & tam incredibilem bonitatis atq; clementiæ Regiæ magnitudinem, vt quamnis impietate penè indelebili maieſtatem ipſius, dignitatemq; polluiſſent, ſeſeque ſempiternis turpitudinum notis maculiſq; conſperſiſſent, admiſſorum nihilo tamen ſeciùs facinorum veniam pacemqúe ſemel iterum cunctis (vno aut altero excepto) denuntiari iuſſerit: dummodo ex hoc curſu malignitatis atque nequitiæ iter iam tandem (pœnitentia ducti) ad obſequium tranquillitatemqúe conuerterint. Sin vero in amentia peruerſe, atque impiè perſiſtere decreuiſſent,

 extre-

extremaqué omnia experiri, nunc demùm adesse scirent, male sanæ leuitatis atque perfidiæ pœnas suæ: ipsumq́ Varuicensem, quanquam serum, certum tamen, tam nefandæ coniurationis vindicem. Hijs hoc vnum, idq́ ferocissimè ab omnibus responsum: SE NOLLE.

Quibus ad Varuicensem relatis, non longiori oratione milites peracri iam pugnæ desyderio deflagrantes, cohortatus est, quam vti fortiter hostem inuaderent, néue perturbarentur animo, sed eam quam conspicerent seditiosorum multitudinem, non homines, sed feras omni diritate præditas existimarent. Nec se ad pugnam, sed ad pœnam venisse arbitrarentur, eam confestim à flagitiosissimis latronibus deposcerent, pestem patriæ, pietatis atque officij stragem, belluas denique truculentissimas, maiestatiqué regiæ feritate insanabili reluctantes, prosternerent, affligerent dêlerent. His dictis, quia non longiùs hostes aberant, quàm quó glans è tormento propelli posset, prælij committendi signum dat. At Kettiani nostros contra se venientes conspicati, suos ita instruxerunt, omnes vti nobiles quos damnatorum more catenatos, durissimisq́ vinctos compedibus secum duxerunt in prima acie locarint. Id eo consilio factum, quò nostri à nostris interficerentur. Sed Dei immortalis numine & incredibili militum virtute contigit, vt (secus quàm hostes volebant) omnes pænè incolumes euaserint. Milo siquidem (hunc modò Kettianum libratorem esse diximus, artisqué tormentariæ scientissimum)

ſimum) ferrea pila, regio vexillifero fœmur percuſſit: quæ per equi humerum, quo is vectus fortè incedebat, altiùs adacta, ipſum quoque equum, eodem vulnere tranſuerberauit. Id noſtri indignè ferentes, diſploſis viciſſim tormentis, horribiliqué pilarum procella in hoſtes effuſa, ordines perrumpunt. Quibus continuò impulſis, atque perturbatis omnes nobiles qui in prima fronte conſtiterunt, fugientes belli tempeſtatem deuitârunt. Etenim noſtri equites, poſtquam hoſtes crebris tormentorum, ſclopetorumqué traiectibus diſpulſos, fugatoſqué conſpexerunt, ſubitò omnibus copijs prouolârunt, impetumqué in illos fecerunt, quem tantum afuit illi vti ſuſtinuerint, pecorum vt inſtar, promiſcuè, citato curſu, cuncti præcipites in fugam proruerint. Cæterùm cùm ex inſequentium ſtrepitu, atque clamore, in vltima iam perfidiæ obſtinatione, feroces ac præferuidæ mentes, tacitas neſcio quas odij atque doloris flammas corripuiſſent: (velut feræ) ex deſperatione & ſcelerum memoria, in rabiem verſi, è fuga ſe repentè conuertentes exitiabili peruicacia, noſtris aliquandiu reſtiterunt. Veruntamen tanta fuit pilarum vis, tantuſqué noſtrorum hominum (qui victoriæ perauidè effrenatiùs in aciem hoſtium perruperant) irruentium ardor, vt Kettianæ cohortes vndique acri impetu pulſæ, protritæqué, nullo penè negotio loco pellerentur. Itaque Kettus, vti dux in ſcelere ſtrenuus, ita Imperator in bello ignauus,

vbi

vbi aduersa omnia vidisset, ordines interrumpi, suos disiyci, nostros infestos inferri, neque salutis, neque præsidij vllam spem, animo varius, & immanium facinorum conscientia exæstuans, fugæ se mandans, clàm suis pugna excessit.

Ea res vtique postquàm cognitum est, ducem è prælio profugisse, incredibiliter hosti animos minuit, tantumque breui temporis momento perfecit, vti omnis ille ardens nuper, ac vehemens repugnandi feruor, protinus ad tam necopinatæ fugæ famam elanguescēs refrixerit. Quamobrēm primum murmur, & tacitæ querelæ, post clamor, ad extremum verò vndiq; fuga fieri cœpta. Effusos nostri equites perceleriter insecuti, stragem ingentem dederunt. Namq; ad tria millia quingenta cæsi, & sauciorum magnus numerus, cùm omni ex parte dissipati, aut vulnerarētur, aut trucidarentur. Quod quidā è seditiosis animaduertentes, sublata omni prorsus, vti rebantur, veniæ spe, efferatos iā multis immanibus factis animos, ad maiora inuicem in ea desperatione salutis scelera exacuerunt. Itaque peruicaci audacia confestim è fuga se recipientes, prælium redintegrare decreuerunt: prædicantes, malle se fortiter dimicantes occumbere, quàm fugientes (pecudum ritu) contrucidari. Porro vbi se telis, aliysque rebus (quæ humi passim inter aceruos cæsorum corporū stratæ iacebant) instruxissent, et verua, sudes stipetesq; præacutas solo infixissent, fidem astrinxêre, aut illic se vitam viriliter proiecturos, aut victoriæ demum compotes futuros. Itaque cùm alter alteri

pro

propinaſſent (ominis id erat inſtar, & ſignum animarum morti deuotarum) precibus votiſque ſolenni more ſuſceptis, ad pugnam ſe confirmant.

Varuicenſis re intellecta, fecialem mittit, monet vti arma deponant, impunè fore ſi fecerint, ſecùs omnes ad vnum interituros. Reſpondent perlibenter ſe ab armis diſceſſuros, ſi ſcirent illam impunitatem ſibi ſalutarem futuram, ſed animaduertere in ſuæ ſocietatis homines vndiq; ſæuiri, id adeò indicio eſſe, mentionem hanc veniæ à nobilibus inſidioſiſſimè inductam, nimirùm quò falſa & perinani clementiæ ſpe (veluti laqueis) circunretiti tandem atque deuincti, ad cruciatum omnes, & cædem conſtringerentur. Et reuera quicquid illi præ ſe ferant, ſcire ſe tamen perque bellè intelligere, veniam eam nihil aliud eſſe, quàm DOLIOLVM RESTIBVS & CAPISTRIS REFERTVM. Proin mori decreuiſſe.

His relatis, Varuicenſis ingemuiſſe dicitur turbæ iamiam perituræ, atque commiſeratione ductus, denuò miſiſſe qui ſciſcitarentur: Num ſi ipſe veniret, & coràm fidem obligaret ſuam, arma abiecturi forent. Cōclamant omnes, id ſi fecerit, fidem habituros, & regis ſe arbitrio, poteſtatiq; permiſſuros.

Nec mora: Varuicenſis protinus ad illos pergit: fecialem publicè litteras regias legere iubet, quibus recitatis (quòd eæ veniam omnibus perſanctè pollicerentur) iis confiſi, arma abiiciunt, cunctiq; vno veluti ore gratulabundi exclamant. VIVAT EDOVARDVS REX. VIVAT EDOVARDVS REX.

Atque

Atque ita multi mortales, velut è fati faucibus erepti, Varuicensis prudentia ac misericordia conseruati sunt. Cōfecto prælio, præda omnis eodem die militi permissa, atque Noruici publicè in foro diuendita.

Illud insuper memoriæ proditum est, nobiles complures, ac primores etiam aliquot ciuitatis, in ipso tumultu & ardore pugnæ transfossos, etsi ingentem pecuniam magnaquè munera militibus dedissent, quò suæ vitæ, incolumitatiq́; prospiceretur.

Postero die quorundam hominum nuntijs ad Varuicensem perfertur, Kettum dum equus labore languescens fortè (vt fit) itineri succubuisset, fuga pertæsum in horreum correpsisse. Illic à duobus seruulis cuiusdam Richesii de Swannington comprehensum, domumqúe illius deductum asseruari. Missi, protinus equites viginti, qui illum ibidem in sordibus, lamentis luctuq́; iacentem offendentes, exsanguem metu, ac vitæ diffidentem, desperantemqúe suæ, vinctum Noruicum pertraxerunt.

Eodem die iudicia exerceri cœpta, quæstionesqué de ijs qui coniurassent habitæ in castello, multiqué mortales patibulis suffixi, acerbissimo cruciati supplicio, necatiqué fuère. Dein nouem qui eius tumultus antesignani & principes extiterunt, de Reformatoria Quercu suspensi: complures item eorum affines facinorum in crucem sublati: ijs (incisa protinùs resti) in terram dilapsis (sunt hæc apud nostrates proditorum supplicia) abscißa primùm quæ procreandi causa affinxit natura, tùm viscera

viuis

vitiis extracta, & in ignem iniecta, caput amputatũ, idque fixum in pilo, & in turris fastigio defixum, reliquum corpus in quattuor partes laceratum atque dissectum, eaque totidem in locis sparsa, atque ad terrorem omnibus proposita.

Verumenimuerò agrestibus hunc in modum deletis permulti nobiles iracundia & vlciscendi studio vehementiùs incitati, animum Varuicensis ad crudelitatem incendere conabantur. Qui non paucorum pœna contenti, volebant omnem penitus stirpem sceleratam exscindi: adeoque acres in eo fuerũt, & peracerbi, vti Varuicensem coegerint palàm ad illos hac oratione vti. Adhibendum esse modum: cum ne fortè in puniendo excederent, in primis cauendum. Scire se maleficia eiusmodi acerrimè vindicari debere, & atrocissimo supplicio constringi. Sed quousque progrederentur? ecquid semper sese implacabiles inexpiabilesque præberent? nullum deprecationi, nullum veniæ, nullum misericordiæ locum relinquerent? An essent & ipsi agricolæ futuri, & terram aratris perstricturi? Hæc oratio vindictæ cupiditatem magnoperè sedauit, perfecitque vt multi qui anteà ad immanitatem toti exarserant, postea tamen aduersùs miseram plebeculam longè humaniores exstiterint. Sub noctẽ trucidatorũ cadauera sepulta sũt, ne ex tabe corporum, lues morbíue progignerentur.

Postridie eius diei (inciderat is dies in ante diem IIII. Kalendas Septemb.) præclarissimus, ac in summa sapientia & fortitudine illustrissimus princeps

ceps Varuicensis, vnà cum cæteris omnibus nobilibus ingentiquè non virorum modò, sed etiam fœminarum omnium generum, ætatum, ordinum turba, templum diui Petri ingressus est: ibiquè Deo optimo maximo gratiæ actæ, & ob rem peregregiè gestam supplicationes habitæ. Quibus peractis, cum omni comitatu vrbe excessit.

At ciues superfundenti se lætitia, vno consensis omnes Varuicensem in cœlum laudibus efferre, de illo omnia bona prædicare, plausibus, hilaritatibus, gratulationibus, implere, miscereq; omnia, magnificentissimisq; verbis tãti ducis famã, tantæ virtutis memoriã concelebrare, vitam suam, coniugum, liberorúmque animas, fortunas denique vniuersas, illius duntaxat prudentiæ, fœlicitati, fortitudini acceptas referre. Statuerunt prætereà, ad notam, & ignominiam illorum temporum sempiternam, vti eo ipso quo hostes fusi sunt die, cuncti templa adirent: ibique preces à sacrorum ministris solenni instauratæ ritu, quotannis celebrarentur. Quibus de more susceptis, decreuerunt insuper concionem in publica fieri, ad quam vniuersi conuenirent. Quæ consuetudo ex huiusmodi introducta principio, etiam ad hæc quoque tempora permanauit.

Sedenim horum omnium scelerum signifer Kettus, Londinum vnà cum Gulielmo Ketto, homine plurimis flagitiorum turpitudinibus infami, fratrique suo, (non tam sanguinis communione, quàm morum importunitate, & perditissimis vitæ rationibus coniuncto)

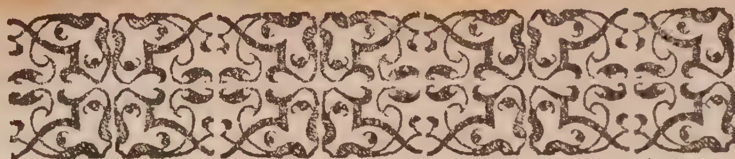
importunitate, & perditissimis vitæ rationibus coniuncto) pertractus est: atque in turrim Londinensem coniectus.

Interiectis autem aliquot diebus, etsi manifestæ perduellionis conuicti, & omnium iudicijs ignominiisq; consciissi, flagitiorum suorum conscientia conciderent, tamen ad Iudicum subsellia traducti, more maiorum quæstio de ijs habita est. Condemnati ducuntur Noruicũ alter, alter Windamiam, vbi de vtrisq; supplicium sumptum fuit. Etenim Roberto Ketto Noruici in castello catenæ iniectæ sunt, collumq; in laqueum insertum, atq; ita de terra viuus in crucem sublatus, ad diuturnam tanti sceleris memoriam pependit: donec infœlix & triste cadauer, turpi tandem dilapsum tabo defluxisset. Gulielmus autem Kettus, Wyndamiæ vnde omnes illi furores velut à fonte redundarunt (namq; inibi ambo habitauerũt) consimili mortis genere excruciatus interijt.

Atq; hunc in modum ciuitas, omnisq; regio Norfolciensis (cum ad sexaginta ferè dies, hæc impura & mortifera perfidiæ pestis ad multorum perniciem & interitum peruagata, cuncta lamentabili clade concussisset) Dei tandem optimi maximi benignitate, & Varuicensis præcellentissimi principis admirabili virtute, hoc tam funesto ac lugubri perfuncta tumultu, conquieuit.

FINIS.

V.

Al. Ne. T. D. S. P.

QVisquis inexpletum seros decurrere in annos
Ardet, honorato nomen sumturus ab ore,
Ille Neuylleo splendescat Apolline: quisquis
Sons animi, probitatis inops, & degener altæ
Virtutis, nocuis audax occalluit ausis,
Quique miser meruit laniantis dentibus æui
Rodier, innumeris populataque nomina linguis
Linquere, longæuæ nec se subducere labi:
Ille Neuylleo calamo vilescat: vtroq; est
Par: culpare malos, dignos aut tollere laude.
Tu mihi, tu teneris, ita note, Neuylle, sub annis,
Te melos, & pulchræ iuuenilis gloria linguæ,
Te studium semper flagrans, te nobilis ardor,
Et decorauêrunt cœlestis sensa cerebri.
Ac velut emolita foco bona cera calenti
Antea formarumq; atque omnis imaginis exors,
Quaslibet admittit facies, & protinus omnes
Fingitur in vultus, rerumq; capacior exstat:
Sic in multiplices fandi decor inclytus vsus
Flectitur ille tuus, diuiniq; ætheris haustus
Quodlibet audendi fœlix, sacer impetus omnes
Quos velit egregios fluit obsequiosus in actus.
Certe ego, de docto potatus plurima fonte,
Quiq; hederas potui fronti vinxisse sequaces,
Offulsus meliore deo: te dispare canna
Tentabam, pronumque tuæ me cedere Musæ
Sæpè quidem solitum non vllus, amice, negabo.
Quantus eras tum, cum memori quamplurima sensu

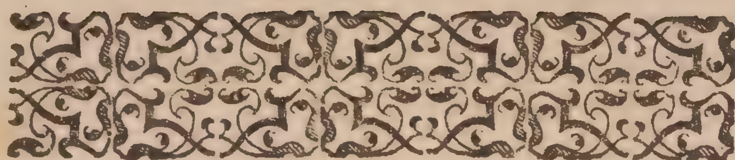
Eruit

Euit in medium:vel cùm centena profatu
Extudit illustri tua mens diuinior arte?
Quantus eras vel cùm fluuiorum lenè labantûm
Instar ijt sermo?vel cum neruosior esset
Intentanda acies,& acuti cordis acumen?
Quantus cum tumidis certabas rhetore rostris
Grandia fulmineo iaculatus verba rotatu?
Quantus,quantus eras semper cum maximus ille
Effingendus erat Cicero,vestigia pressis
Cum signanda notis?dij,dij quam plurimus vsque
Egregias laudes,famæ & decora alta tulisti?
Non tu nullus eras,nec eras non maximus inter
Pernassi proceres,& amœni fontis alumnos.
Quin ego qui poteram varias fulgere per oras,
Inscribiqúe polo meritis,& diuite cantu
Frangebar fatisque malis:hominumque nocenti
Inuidia, rebus latè spoliabar & omne
Viluit in lites studium,vitamque leuandam.
Me malus exedit liuor,me inscitia lucri,
Me dolus,amissis dubijque in rebus amici
Fortuna pepulêre bona:spissique cerebri
Fex hominum fausto vitæ de tramite trusit.
Heu nihil inuita fas quenquam posse crumena
Nunc patrare boni:nunc,nunc obiere patroni
Non *Cauponantes* doctorum præmia, *Musæ*,
Musæ inhonoratæ languent, squallentque,gemuntque,
Insipidus gliscit numerus : *Nummo* geritur res.
O animæ pars grata meæ generose Neuylle
Diuis orte bonis,cui corpora viuida virtus,
Frontis bellus honos, & amicæ mentis honestas.
Quæque deos statuunt:siquid mea carmina possunt
Semper in innumeros victure Neuylle decores.
Ecquid & infestis iactatus quando procellis
Hæc mecum documenta refers?solersuè tacendi
Defugis incuruos hominum reprehendere mores.
Tu quoque non paucis iamdudum quasse periclis
Pondere nutasti grandi:re præsulis Aula
Excipit hospitijs,sed sic vt dicere velles
 Nordoui-

Nordouicum populum,mitraſq; ſtolaſq; patreſq;,
Qui peda geſtarunt illic,ita pluribus ille
Mœcenas voluit veſter,quia paruulus inde
Creuerat,& ditem ſcandebat fortè Cathedram.
Sic tu tam lautus rerum memorator herili
Imperio,modicamq; vrbem,modicumq; Senatum
Ingenti premis ore:ſeges tibi creuit ab illo
Id populus curet potius,tradantq; parentes
Obſcuri gnatis,& muſſet quiſque viritim
Ingenijs apta eſt hæc area turpiter hyrtis
Dicere quot patres,quot ſegnis quiſque ſedebat
Luſtra patrum,quota ſcita dabant, fatuoqúe popello
Addiderant ritus,vel quot conuiuia ciues
Secum agitant læti,quibus eſt authoribus orta
Vrbs: quibus & templum : quæ vix ego ſtans pede in vno
Dictarem vetulis niſi plus vel patribus ipſis
Vrbs,vel ciue ſuo magis increbreſceret orbi.
Nec tamen his teritur tua laus,aut fama loquendi,
Siue canas culices vox eſt tua cycnea cantu:
Nec ſi grandiſono pangas regalia plectro,
Id ſtolidus pendet mundus *Satrapæúe* ſupini,
Sordiduliúe gregum patres,*ita vergit* in æra
Mens hominum,ſurdaqúe cupit diteſcere fama.
Tu tamen vt non ſint pulchræ ſua præmia laudi
Macte animis,muſiſqúe mica,virtuteqúe fulge,
Mors ruit,& mundi irreparabilis ætas
Sola viret virtus, & vis maiora patrandi.
Actibus auguſtis infer te te arduus aſtris.

Laudatur & alget.

INDEX.

